

GRANITE
OBELISKS

VASYL

MONENKO

ГРАНИТНИ ОБЕЛИСКИ
GRANITE OBELISKS

ВАСИЛЬ СИМОНЕНКО

VASYL SYMONENKO

ГРАНИТНІ ОБЕЛИСКИ

вибір, переклад, і пояснення

Андрія М. Фр.-Чировського

GRANITE OBELISKS

Selected, translated, and annotated by

Andriy M. Fr.-Chirovsky

parallel text edition

порівняльні тексти

diasporiana.org.ua

All Rights Reserved by "SVOBODA"

Illustrations and cover design by Motrya Chodnowska

Printed in the U.S.A.

"SVOBODA", 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

CONTENTS

Translator's Note	12
The Solitude: Symonenko Alone	13
THE POETRY OF VASYL SYMONENKO	19
„Гранітні обеліски, як медузи”	20
Granite Obelisks*	21
„Я тікаю від себе, від муки і втоми”	24
The Flight*	25
Дід Умер	26
The Old Man Is Dead	27
„Де зараз ви, кати мого народу?”	30
“Where are you now, oh torturers of nations?”	31
Некролог кукурудзяному качанові, що згнив на загот- пункті	32
Necrology for an Ear of Corn That Moldered by the Depot	33
„Я чую у ночі осінні”	36
Arboreal*	37
„Задивляюсь у твої зіниці”	38
Filial*	39
Самотність	42
Solitude	43
Хор старійшин з поеми „Фікція”	44
Chorus of Elders from the Epic “Fiction”	45
Баба Онися	48
Baba Onysia	49
Лебеді материнства	50
The Swans of Motherhood	51
„Ти знаєш, що ти — людина”	54
You're a Person*	55

*To GOD, without whom nothing is possible,
to UKRAINE, without which our poets would have
much less beauty to write of,
to VASYL SYMONENKO, without whom I would have
nothing to translate,
and to MY PARENTS, without whom I couldn't have
done it.*

Монархи	58
Monarchs	59
„Ми думаєм про вас”	60
We Think of You*	61
„Може так і треба неодмінно”	62
Maybe That’s the Way	63
Суд	64
The Trial	65
„Торжествують”	68
A Pondrance*	69
Лист	70
The Letter	71
„Як не крути”	72
Advice for Tyrants*	73
З вікна	74
From My Window	75
„Найогидніші очі порожні”	76
Optica*	77
„Ображайся на мене, як хочеш”	78
You Can Hate Me*	79
Я	80
“Т”	81
Осінній дисонанс	82
Autumnal Dissonance	83
„Люди часто живуть після смерти”	84
Paradoxica*	85
„Не жаргуй наді мною, будь ласка”	86
Don’t Mock Me Please*	87
SHORT STORIES BY VASYL SYMONENKO	89
Чорна підкова	90
The Black Horseshoe	91
Весілля Опанаса Крокви	94
The Wedding of Opanas Krokva	95
Дума про діда	98
Elegy for a Grandfather	99

Він заважав їй спати	106
He Kept Her from Sleeping	107
Кукурікали півні на рушниках... ..	112
The Roosters Crowed on the Embroidery... ..	113
THE DIARY: THE EDGES OF THOUGHT	121
ABOUT THE POET, THE TRANSLATOR, AND THE ILLUSTRATOR	141

TRANSLATOR'S NOTE

A few matters should be clarified for the sake of the reader. In no way did I attempt to render literal translations of Vasyl Symonenko's works. In a few cases I sacrificed the exact meaning in order to reflect the power and emotion of the poet's writings. This I did in the belief that the feeling of a poem always supercedes the wording.

As to the matter of titles: Symonenko has names for only about half of his poems. For purposes of identification, especially in the printing of single poems in various publications, I have attached titles to the rest. Such poems appear in this collection with an asterisk next to the title.

I wish to thank Mr. Zenon Snylyk, the Editor of *Svoboda*, *The Ukrainian Weekly*, for suggesting the idea of translating the works of Ukrainian poets.

For invaluable assistance in the translation of many difficult words and phrases, I thank my parents.

For her truly beautiful illustrations, thanks are extended to Miss Motrya Chodnowska, and for the portrait of Symonenko to Mr. Edwin Havas.

Thanks also to Mrs. Doris Hayden for her tremendous assistance in the typing of the manuscript.

Maplewood, N.J., 1974.

ANDRIY M. FREISHYN-CHIROVSKY

THE SOLITUDE: SYMONENKO ALONE

One need only read the title poem to grasp the fact that Symonenko is a national poet. His political verse holds such a might that the very pages swell. His is a poetry of war and vengeance, of dignity and freedom, of power and heroism. Yet, behind this wall of monumental verse there stands a man — scorned, rejected, and lonely to the very depths of his existence.

*"Oh God! At least send me a foe,
If you don't want to sent me a friend."*

What intense longing is embodied in these lines from the poem "Solitude" (p. 43). It seems from these words that Symonenko had no friends at all. This would be an exaggeration, of course, but he does admit in the final entry of his diary (p. 139) that he has almost no companions in his town of Cherkasy.

"I simply haven't found among them spiritual kindred, and friendship, as is evident, cannot survive on rational grounds alone."

Yes, Symonenko comes right out with it. The poet's loneliness is visible from poems such as "Don't Mock Me Please" (p. 87), where he cowers before "that terrible 'no'" of rejection, and "You Can Hate Me", (p. 79) in which he speaks of love unreturned. In his diary, Symonenko makes it clear that he has a problem with companionship, and the poem "Solitude", we have seen, shows him hunting unrelentingly for a "Friday of my own." But the same theme re-echoes in less obvious form in a few of his other works.

Symonenko's "Filial" (p. 39) is a political poem. It is nationally minded and powerful as usual. Right in the midst of it, however, the poet makes a puzzling comment:

*"Life without my friends would go sour,
Without their brows, their arms, and eyes."*

This statement is totally unconnected with the rest of the poem, and stands out, pointing grimly to the un-rewarded other-centeredness of its creator.

"Baba Onysia" (p. 49) finds an old woman "who must face her old age alone." In "The Old Man Is Dead" (p. 27) Symonenko laments that "only the rye will cry for his sake." Why this preoccupation with alone-ness if not a tristic reminder of the poet's own position?

Of the few short stories that Vasyl Symonenko wrote, we have in this collection three which deal definitely with rejection or loss. In "Elegy for a Grandfather" (p. 99) the narrator loses his beloved companion — his grandfather. Broken love and rejection are the theme in "The Roosters Crowed on the Embroidery" (p. 113) and "He Kept Her from Sleeping" (p. 107). In both, the male character walks off alone.

In his diary, the poet comments sadly on betrayal by an erstwhile friend and this feeling finds its way into the poem "Optica" (p. 77), which reveals Symonenko's hierarchy of values. The loyal soul is "most clean" in the eyes of the forsaken poet.

What greater desperation can be felt by a writer than that of him who has no one to whom he can show his work. Not long before his death, Symonenko experienced this:

*"Yesterday I wrote 'The Tale of the Dullard'.
...Too bad there's no one to read it to."*

If inspiration comes with misery, it is no wonder that Vasyl Symonenko wrote poetry so pendant with truth and so vibrant with power.

In many of his political poems, we find Symonenko trying to enlighten the regime as to its own delusions. "Granite Obelisks" (p. 21) is such a poem. In referring to the obelisks, the poet speaks of the myriad monuments that the regime is forever constructing to immortalize the least worthy of events and people. Symonenko calls for the Russians to come to the realization that they are simply deluding themselves with their meaningless memorials, for

*"...in the graveyard of the spent illusions
There's simply no more room to fill."*

"Life is not exactly as you'd will," he tells them, and repeats his warning about illusion in a later stanza.

The poet lays bare the powerlessness of the Soviet government before the growth of the Ukrainian nation and questions:

"Where is your majesty; your power — where's it gone?" This line from "Where Are You Now, Oh Torturers of Nations?" (p. 31) views the government of the second greatest world power as bumbling and impotent, as one that is only fooling itself with self-images of greatness. The entire poem "Monarchs" (p. 59) is an indictment of a political system dependent on "fake idolatry as a crutch." "Maybe That's the Way" (p. 63) likewise shatters these delusions of grandeur.

Stalin was not placed on any pedestal by the people, says Symonenko in an entry from his diary dated October 19, 1962 (p. 125):

"He CLIMBED UP himself..."

That line from "Where Are You Now..." is indeed most fitting. Suddenly, it seems that the poet has shown us a Soviet Union without any vestige of majesty or power.

Ideological decay, which goes unnoticed by the rulers is perhaps the greatest source of confusion behind the Iron Curtain. Symonenko in his diary (p. 131) makes it clear that he despises "bureaucratic, patented, fattened wisdom." The poem "Chorus of Elders from the Epic 'Fiction'"

(p. 45) also looks at intellectual complacency and bureaucratic mindlessness.

Symonenko ridicules those self-satisfied governmental officers who think they can control the minds of the people and therefore act like gods by reminding them in "Advice for Tyrants" (p. 73) that

"You cannot execute a thought."

What worries Symonenko is that the people may really be turning into mindless creatures. He looks with pity at those who fear any special exertion of effort, lest it bring trouble. This is evident both from the poem "Pondrance" (p. 69) and his July 6, 1963 diary entry (p. 135).

"Paradoxa" (p. 85) also expresses compassion for those who fool themselves:

"For it's not terrible to die —

It's terrible to live when you are dead."

Symonenko wrote much more, of course. We are not attempting to cover all his works in this short introduction, however. We are simply trying to analyze the solitude of a man. When Vasyl Symonenko appeared in the literary arena of the early sixties, he came with more than his truly beautiful lyric style, bringing a forceful new poetry of social comment. He is the father of the Ukrainian national re-awakening of the sixties. This is a man who had the courage to stand up and shout:

"May Russias and Americas be silent

When I elect to speak with you"

in his "Filial" (p. 39), a conversation with Ukraine.

Symonenko shook the cowering population of Ukraine into producing new heroes, a new national movement which is today the single greatest domestic threat to Soviet security.

The poet waits for a "new Taras or Franko".* Too humble to admit it, Vasyl Symonenko is himself such a man. Who but Symonenko could succeed in mocking the inept agricultural system of the U.S.S.R., while at the same time championing free thought in a single poem. He does just that in "Necrology for an Ear of Corn..." (p. 33). He is a poet of all-national themes, yet simultaneously — the most vehement individualist, as testified by the verse "You're a Person" (p. 55), while in another poem he teaches us to "respect a million 'I's'".

Why is it that Symonenko writes "a co-understanding carved itself out between myself and A.H. with special ease (p. 137). Was it not difficult for the poet to find friendship? Or did the difficulty lie in finding someone with ideas as bold as his own? It is believed that A.H. is Alla Horská, one of the few who, like Symonenko, stood up for the national and individual rights of the Ukrainian people. Within seven years, both were murdered by the K.G.B. as we learned from sad reports of the best of sources in Ukraine. It is not surprising that the secret police injected the leukemia virus into Symonenko's system in 1963. He was only 28 at the time. One can hardly imagine what influence he would have had, if he only had lived to be 50. It is not surprising that Vasyl Symonenko was a lonely man. He fought a war alone, for at the time there was no other brave enough to stand in battle at his side.

Maplewood, N.J., 1974.

ANDRIY M. FREISHYN-CHIROVSKY

* Taras Shevchenko, (1814-1861), hailed as the greatest Ukrainian poet. Ivan Franko, (1856-1916), poet, educator, publicist, holds the second place in Ukrainian literature.

(p. 45) also looks at intellectual complacency and bureaucratic mindlessness.

Symonenko ridicules those self-satisfied governmental officers who think they can control the minds of the people and therefore act like gods by reminding them in "Advice for Tyrants" (p. 73) that

"You cannot execute a thought."

What worries Symonenko is that the people may really be turning into mindless creatures. He looks with pity at those who fear any special exertion of effort, lest it bring trouble. This is evident both from the poem "Pondrance" (p. 69) and his July 6, 1963 diary entry (p. 135).

"Paradoxica" (p. 85) also expresses compassion for those who fool themselves:

"For it's not terrible to die —

It's terrible to live when you are dead."

Symonenko wrote much more, of course. We are not attempting to cover all his works in this short introduction, however. We are simply trying to analyze the solitude of a man. When Vasyl Symonenko appeared in the literary arena of the early sixties, he came with more than his truly beautiful lyric style, bringing a forceful new poetry of social comment. He is the father of the Ukrainian national re-awakening of the sixties. This is a man who had the courage to stand up and shout:

"May Russias and Americas be silent

When I elect to speak with you"

in his "Filial" (p. 39), a conversation with Ukraine.

Symonenko shook the cowering population of Ukraine into producing new heroes, a new national movement which is today the single greatest domestic threat to Soviet security.

The poet waits for a "new Taras or Franko".* Too humble to admit it, Vasyl Symonenko is himself such a man. Who but Symonenko could succeed in mocking the inept agricultural system of the U.S.S.R., while at the same time championing free thought in a single poem. He does just that in "Necrology for an Ear of Corn..." (p. 33). He is a poet of all-national themes, yet simultaneously — the most vehement individualist, as testified by the verse "You're a Person" (p. 55), while in another poem he teaches us to "respect a million 'Ps'".

Why is it that Symonenko writes "a co-understanding carved itself out between myself and A.H. with special ease (p. 137). Was it not difficult for the poet to find friendship? Or did the difficulty lie in finding someone with ideas as bold as his own? It is believed that A.H. is Alla Horska, one of the few who, like Symonenko, stood up for the national and individual rights of the Ukrainian people. Within seven years, both were murdered by the K.G.B. as we learned from sad reports of the best of sources in Ukraine. It is not surprising that the secret police injected the leukemia virus into Symonenko's system in 1963. He was only 28 at the time. One can hardly imagine what influence he would have had, if he only had lived to be 50. It is not surprising that Vasyl Symonenko was a lonely man. He fought a war alone, for at the time there was no other brave enough to stand in battle at his side.

Maplewood, N.J., 1974.

ANDRIY M. FREISHYN-CHIROVSKY

* Taras Shevchenko, (1814-1861), hailed as the greatest Ukrainian poet. Ivan Franko, (1856-1916), poet, educator, publicist, holds the second place in Ukrainian literature.

"POETRY IS A BEAUTIFUL WISDOM."

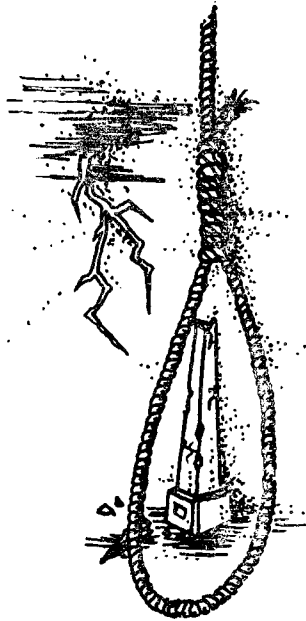
- from his diary

* *
*

*Гранітні обеліски, як медузи,
Повзли, повзли і вибилися з сил.
На цвинтарі розстріляних ілюзій
Уже немає місця для могил.*

*Мільярди вір — зариті у зорнозем,
Мільярди щастя — розвіяні у прах...
Душа горить, палає лютий розум,
І ненависть регого на вітрах.*

*Коли б усі одурені прозріли,
Коли б усі убиті ожили,
То небо, від прокльонів посіріле,
Напевне б реннуло від сорому й жули.*

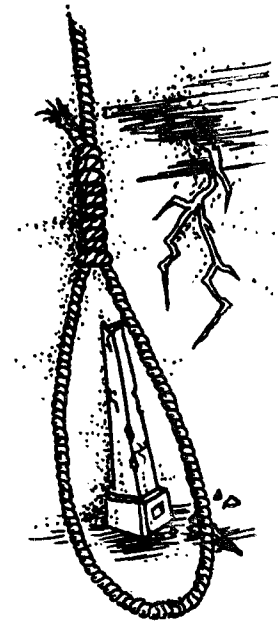

GRANITE OBELISKS*

*Granite obelisks — medusas —
They crawled and crawled and then fell ill.
But in the graveyard of the spent illusions
There's simply no more room to fill.*

*A million faiths — all driven to the ground
A million fates — all scattered like dust...
The soul's enflamed, the mind in wrath abounds,
And hatred cackles on the cold wind's gusts.*

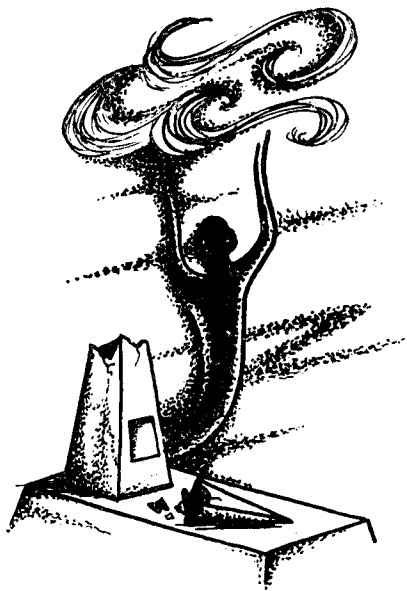
*If all the tricked could see now,
If all the martyred rose,
The sky — all gray from course-vows
Would surely crack from gloom so utterly morose.*

*Тремтїть, убивці, думайте, лакузи,
Життя не наліза на ваш копил.
Ви чуєте? — На цвинтарі ілюзій
Уже немає місця для могил.*

*Уже народ — одна суцільна рана,
Уже від крові хижіє земля,
І кожного катюгу і тирана
Уже гекає зсукана петля.*

*Розтерзані, зацьковані, убиті
Підводяться і йдуть гинити суд.
І їх прокльони, злі й несамовиті,
Впадуть на душі плісняві і ситі,
І загойдають дерева на вітті
Апостолів злогинства і облуд.*

*Think, oh sycophants; and tremble, murderers in your
confusion —*

*Life is not exactly as you'd will.
You hear me? — In the graveyard of illusions
There's simply no more room to fill.*

*The nation is but one entire wound together,
The blood enfurriates the soil;
And every tyrant-murderer will have a tether
Just waiting round his neck to coil.*

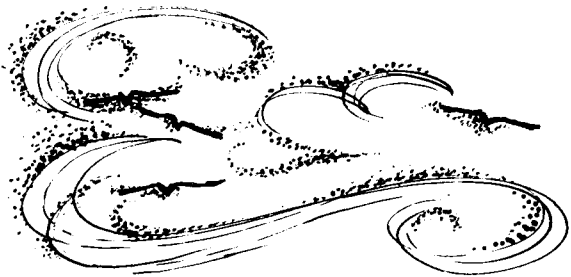
*The martyred, and the murdered, and the killed,
Their hearts with vengeance rife,
All rise that judgment be fulfilled.
Their curse will fall on evil things,
The time will come, from ropes will swing
Apostles of malignity and strife.*

* * *

*Я тікаю від себе, від муки і втоми,
Від крикливих окатих міст.
Я самотній бреду в білу папороть снів,
Я зрікаюся всіх і цураюся всього,
Бо хозу побути нічим.
Я нато млений власною дурістю,
Хвалькуватістю власною вбитий, —
Я від себе втегу в білу папороть снів.
Там, у снах, ніжні тигри
Цілуватимуть губи мої пересохлі,
Леопарди гарівні знімають шкури
І мені даруватимуть щедро:
— Бери!
Я візьму і забуду про все на світі.
Стану сном, сновидінням солодким.*

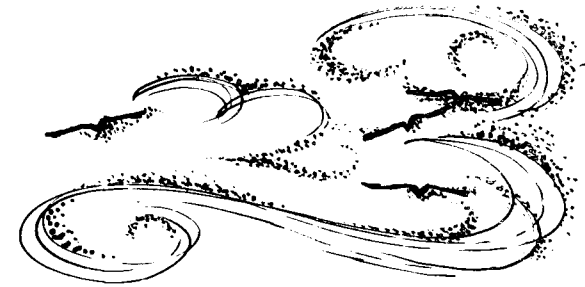
*Як добре, що я — це сон,
І як погано, що я проснуся,
А біла папороть зазеленіє.*

THE FLIGHT*

*I flee from myself, from the torment and fatigue,
From the screaming, ever-watching towns,
And alone I will brave the white fern of dreams;
I abandon everyone and desert everything,
For I want to be nothing a while.
Fatigued by my ignorance,
Martyred by my vanity,
I flee from myself in the white fern of dreams.
And there, in dreams the tender tigers
Will kiss my parchment lips,
And magnificent leopards will peel off their skins,
And kindly will give them to me:
— Here, take!
I'll take and forget about all in the world,
I'll become a dream, a sweet, phantasmagoric dream.*

*How good it is that I'm — a dream.
How bad, that when I wake
The fern that once was white will now be green.*

ДИД УМЕР

От і все.

*Поховали старезного діда,
закопали навіки у землю святу.*

*Він тепер вже не встане
і ранком не піде*

із косою під гору круту.

*І не стане мангазкою тишу будити,
задивлятися в небо, як гаснуть зірки.*

*Лиш росою по нім буде плакати жито
і пливтимуть над ним непомітно віки.*

От і все.

*Поховали хорошу людину,
повернули навіки у лоно землі.*

*Та невже ж
помістились в тісну домовину*

*всі турботи його,
всі надії,*

жалі?

*Та невже ж то
йому все віднині байдуже —*

*чи світитиме сонце,
чи ніз напливе?*

*Біль у душу мою закрадається вужем,
відгай груди мені розпанахує, рве.*

Я готовий

повірити в царство небесне,

бо не хозу,

щоб в землю ішли без сліда

безіменні,

святі,

незрівнянно гудесні,

горді діти землі,

вірні діти труда.

Хай шалені гудуть

THE OLD MAN IS DEAD

That is all.

They have buried a very old man.

They interred him fore'er in a sanctum of soil.

No longer he'll rise,

With the dawn in his eyes,

Climb the mountain with sickle to toil,

No longer with strickle the silence he'll wake,

Watch the sky as the stars disappear,

And only the rye field will cry for his sake

Through the hundreds and thousands of years.

That is all.

They have buried a very good man,

Put him back in the womb of the soil.

But I doubt, and I ask it:

How in his casket

Did they fit all his toils,

His hopes,

And his fears?

Can it be he won't care

If the sun shines or not,

If the night be forgot?

And pain finds my soul, and it snakes into there,

And it hurts me a lot.

I am ready

To believe in some heavenly place,

For I don't want the holy,

The nameless,

And great,

The earth's children shameless,

The children of toil

To enter the soil,

And enter not leaving a trace.

May the mad make a row

O'er the planet of spring;

над плянетою весни,
хай трава пнеться вгору
крізь листя старе....
Я не вірю,
що дід із могили воскресне,
але вірю,
що ні —
він увесь не умре.
Його думи нежитрі
додумують внуки,
і з огей ще віки поменітимуть в них
його пристрасть і гнів,
його радощі й муки,
що, вмираючи,
він передав для живих.

May the blades of grass grow
Through the old rotten things.
I do not believe
That the dead man will rise;
But believe,
That no —
He won't fully die,
That his thoughts so unwise
Will be pondered by grandsons' surmise.
And for ages his wrath,
All the pain and the joy and the sorrow he had,
And all which in death to his clan he was giving
Shall survive and shall live with the living.

* *
*

*Де зараз ви, кати мого народу?
Де велиз ваша, сила ваша де?
На ясні зорі і на тихі води
Вже горна ваша злоба не впаде.*

*Народ росте, і множитьься, і діє
Без ваших нагаїв і палаша.
Під сонцем візности дрезніє й молодіє
Його жорстока й лагідна душа.*

*Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекреслить мій народ!
Поцезнуть всі перевертні й приплуди
І орди завойовників-заброд!*

*Ви, байстрюки катів осатанілих,
Не забувайте, виродки, ніде:
Народ мій є! В його волягих жилах
Козацька кров пульсує і гуде!*

"WHERE ARE YOU NOW,
OH TORTURERS OF NATIONS?"*

*Where are you now, oh torturers of nations?
Where is your Majesty; your power — where's it gone?
You will no longer have the quiet, sacred places
To lay unholy waste upon.*

*My nation grows, expands, is acting,
Without your whips, without your scorn.
It will outlive all those whose fortitude was lacking,
All those whom evil hordes had borne.*

*My nation is! My nation lives eternally!
And no one will destroy my nation's life!
It constantly grows young internally,
Its soul with tenderness and fury rife.*

*You! Bastard sons of torturers satanic!
Forget this not, you harvest of the mud:
My nation is, its vibrance is Titanic,
My nation's veins still throb with Kozak blood!*

НЕКРОЛОГ КУКУРУДЗЯНОМУ
КАЧАНОВІ, ЩО ЗГНИВ
НА ЗАГОТПУНКТІ

*Не гуди голосінь. Іржавіють оркестри.
Оратори втомились від кригань.
В труні лежить не вождь і не маєстро,
А просто — кукурудзяний казан.*

*Труна із тупости, бездарністю оббита.
Бредуть за нею втомлені думки:
Кого оплакувать? Кого мені судити?
Кому із серця відбивать замки?*

*Кого трясти, за петельки і душу?
Кого клясти за цю безглузду смерть?
Помер казан, і я кризати мушу,
Налитий смутком і злобою вщерть.*

*Казане мій, за що тебе згноїли?
Казане мій, кому ти завинив?
Казане мій, лягли в твою могилу
І людська праця, і щедроти нив.*

NECROLOGY FOR AN EAR OF CORN
THAT MOLDERED BY THE DEPOT

*You hear no dirge, the orchestra is rusty,
The orators are tired and forlorn;
And in the coffin lies no monarch gruff and crusty,
No, in the casket lies an ear of corn.*

*The coffin made so talentlessly by some drudge,
And following it thoughts so stale.
Whom should I mourn? Whom should I judge?
Whose heart, whose soul should I unveil?*

*Whom should I take, whose soul should I shake?
Whom should I curse for this murder distraught?
The corn is deceased, I must cry at his wake
With remorse and with petulance fraught.*

*Oh, ear of corn, why did they let you rot?
Oh, cob of corn, whom did you fault?
Oh, ear of corn, did you know that
Fertility and work must share with you your vault?*

*Безсонні ноги, неспокійні днини,
Мозолі, піт, думок гарязий щем
Лягли з тобою поруг в домовину
І догнивають під густим дощем...*

*Прокляття вам, лукаві лиходії,
В яких би ви не шлялися зинах!
Ви убиваєте людські надії
Так само, як убили казана.*

*Sleepless nights and restless days,
Blisters, sweat, the pinch of torrid thoughts,
All this with you in you your coffin lays,
And in the heavy rain it rots...*

*Damn you, vile executors of schemes;
In whatever job you've borne
You execute a person's dreams
Just as you murder ears of corn.*

* * *

*Я зую у нозі осінні,
Я марю крізь синій сніг:
Вростає туге коріння
У землю глевку із ніг.*

*Стають мої руки віттям,
Верхів'ям голо стає,
Розкрилося ніжним суцвіттям
Збентежене серце моє.*

*Вростаю у небо, високе,
Де зорі — жовті джмелі,
І зую: пульсують соки
У тіло моє з землі.*

*Зі мною говорять могили
Устами колишніх людей,
І їх нерозтражені сили
Пливуть до моїх грудей.*

*О земле жорстока і мила,
Ковтнула ти їхні дні —
Усе, що вони любили,
Віддай долюбити мені!*

*Усе, що вони не домріяли
У горному гвалті боїв,
Хай клекотом і зав'яями
Веірветься в думки мої!*

*Вслухайтесь, земле і небо,
У рокіт страждань моїх —
Живу не лише для себе,
Я мушу жити й за них.*

ARBOREAL*

*I feel them in the nights of fall,
I dream of them throughout the bluish snow.
I feel the roots as from my feet they crawl,
As in the ground they seem to grow.*

*My arms are becoming branches,
My forehead's becoming the crest of a tree,
In subtle flowers my body chances
To open my heart to me.*

*I swiftly grow towards the apse of the sky,
Where the stars like hornets abound.
And the saps ease right through me and I
Feel the juice as it flows from the ground.*

*And I sense that the barrows are speaking to me;
They use the lips of those at rest.
And all their pent up powers I see,
As they seep and they flow to my breast.*

*Oh wild and wonderful soil!
Their days were swallowed up by you.
Give to me all that they once had loved —
So that I can love it now too.*

*Let all their unfinished ideas,
Which they lost in the violence of war,
As they whisk and they rattle and wheeze
Enter ME, where they can soar.*

*Listen, soil and heavens,
To my roarings of agony,
I must live for the OTHERS also —
I exist not only for me.*

* * *

Задивляюсь у твої зіниці,
Голубі, тривожні, ніби рань.
Крешуть з них червоні блискавиці
Револьюцій, бунтів і повстань.

Україно! Ти для мене диво!
І нехай пливе за роком рік,
Буду мамо, горда і вродлива,
З тебе гудуватися повік.

Ради тебе перли в душі сію.
Ради тебе мислю і творю.
Хай мовзять Америки й Росії,
Коли я з тобою говорю.

Одійдіте, недруги лукаві!
Друзі, зазекайте на путі!
Маю я святе синівське право
З матір'ю побути насамоті.

Рідко, нене, згадую про тебе,
Дні занадто куці та малі.
Ще не всі зорги живуть на небі,
Ходить їх добіса по землі.

Базиш, з ними щогодини б'юся,
Чуєш — битви споконвізний грюк!
Як же я без друзів обійдуся,
Без лобів їх, без озей і рук?

Україно, ти моя молитва,
Ти моя розпука вікова...
Громотить над світом люта битва
За твоє життя, твої права.

FILIAL*

*I peer intently in your eyes,
As blue and frightening as the fire's core;
And from within a scarlet lightning flies —
The light of riots, revolts, and war.*

*Ukraine! You are truly a marvel;
And may the timeless ages flow,
My proud and gracious, handsome mother,
For me your wondrousness but grows.*

*For you I sow pearls on my spirit,
For your sake is all that I think and I do —
May Russias and Americas be silent
When I elect to speak with you.*

*My wicked foes will hide from sight,
And my friends will remain on the street;
For I have the sacrosanct filial right,
To visit with mother, secluded with me.*

*The days are so often too stumpy and short.
So, rarely do I think of you —
Not all of the fiends are of heavenly sort,
The world has a lot of them too.*

*See, I'm fighting on the hour;
Hear the battle's endless noise?
Life without my friends would go sour,
Without their brows, their arms and their eyes.*

*Ukraine, you're my prayer I dare say —
You're my millennial care and strife.
And high above the world a battle's fought today
In the cause of your rights and your life.*

*Хай палають хмари бурякові,
Хай сизать образи — все одно
Я проллюся крапелькою крові
На твоє священне знамено!*

*May the beet-colored clouds burn forever,
And may the insults fly or not —
I'm determined to sprinkle your sanctified banner
At least with a drop of my blood.*

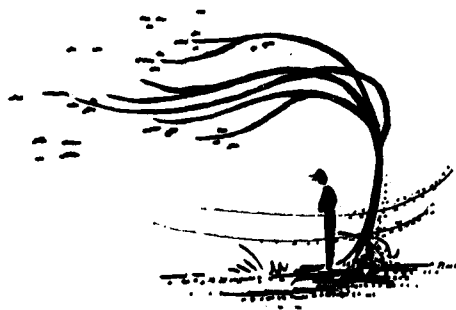

САМОТНІСТЬ

*Часто я самотній, ніби Крузо,
Виглядаю з-за обрію кораблів.
І думка безпорадно грузне
В клейкім баговинні слів.*

*На своєму дикому острові,
В шкіряниці з убитих надій,
Штрикаю небо озима гострими:
— Де ти, П'ятницє мій?*

*Залли відгаю реуться із горла,
Гуркотять у байдужу даль:
— Пошли мені, Боже, хог ворога,
Коли друга послати жаль!*

SOLITUDE

*Like Crusoe, I'm often alone and thinking —
Searching for ships where the sky meets the earth,
And suddenly find my thoughts are sinking
In a bottomless pool of words.*

*On my wild barbaric isle —
In skins from hopes that I had grown,
I sharply scan the sky a while,
— Where's that Friday of my own?*

*My throat gives way and out pours woe,
Sounding unheard to the world's end.
Oh God! At least send me a foe,
If you don't want to send me a friend.*

ХОР СТАРІЙШИХ З ПОЕМИ „ФІКЦІЯ“

Просвітились! Та ще хочем
других просвітити.

Т. Шевченко

*Порода наша мудра від природи,
ми знаєм все, бо осягнули все,
і глипає на нас зворушено і гордо
щасливий предок — щирий шимпанзе.*

*Йому гойдатись на гіллі рипузім
І на тропічних тішитись вітрах...
А ми підем і цілий світ наузім,
Як у горнильних плавати морях.*

*У нас такі премудрі всі і взені,
що лімітуємо горнило і папір,
вулкани діють дужі і скажені
в хребтах високих паперових гір.*

*Ми знаєм все! Для нас усе відоме!
Що буде завтра? Запитайте нас.
Як живить вогнище руда суха солома,
так нас годує мудрість повсякчас.*

*Ми піднесем, ми підведем і підем,
ми дійдемо, ми сягнемо висот!!!
Ми стільки істин вам на мить націдим,
що подив назавжди заціпить рот.*

*Чого тиняетесь по світу, ніби н'яні,
зого шукаєте, коли ми все знайшли,
коли ведуть дороги осяяні
під наше сонце з вашої імлі.*

CHORUS OF ELDERS FROM THE EPIC "FICTION"

We stand enlightened but
yet we want to enlighten
the others.

— T. Shevchenko

*By nature our species is sagacious;
and we know all and are masters of all that we see.
And thus are watched with pride and jubilation
by our ancestor — the gentle chimpanzee.*

*He swings in trees directly from birth,
And bathes himself in tropic winds...
But we will go teach all the nations on earth
How to swim in the oceans of ink.*

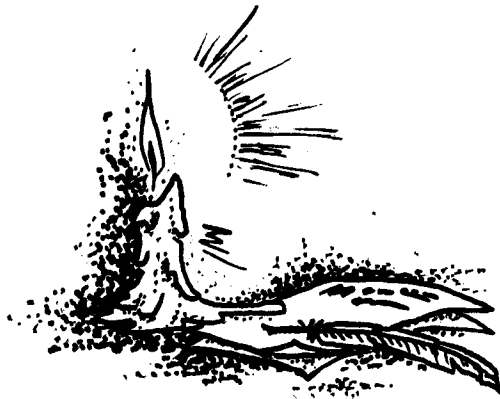
*Among us everyone's so learned
that limits on our paper must be kept.
Volcanoes of paper are constantly burning,
and spewing forth mountains of script.*

*And we know all: and everything is clear as day.
What of tomorrow? Ask us that!
Just as the fire is fed by hay —
so wisdom nurtures us and makes us fat.*

*And we will raise and rise and go.
And we will reach and breach the heights!!!
And so you'll gape in simple awe,
when we reveal to you our endless fancy's flights.*

*Why do you ramble round like drunken churls,
why do you search, when we've discovered all,
when from your fog to our sunny world
there leads a brilliant, sun-lit hall.*

*У нас давно й ніхто не чує про горе
та інші нісенітницї й брідню.
Одна турбота зола наші оре:
а що як в мудрі паперові гори
раптово влугить іскорка вогню?*

*We haven't heard of strife for quite a while here,
or other such absurdities or shame,
There's but one problem that resounds:
oh, what if our wise paper mounds
were visited by one small spark of flame?*

БАБА ОНИСЯ

*У баби Онисі було три сини.
У баби Онисі синів нема.
На кожній її волосині
морозом тріщить зима.
Я горя на світі застав багато.
Страшнішого ж горя нема,
ніж те, коли старість мати
в домівці стрігає сама.
Немає такої біди і муки,
ніж сумно з-під сивих брів
дивитись щодня, як внуки
ростуть без своїх батьків.
За те, що ми в космос знялися
що нині здорові й живі,
я пам'ятник бабі Онисі
воздвиг би на площі в Москві.
Щоб знали майбутні предтегі
в щасливій і гордій добі:
їх горе на углі плегі
Онися взяла собі.
Щоб подвиг її над землею
у бронзі дзвенів віки,
щоб всі, ідуци повз неї,
знімали в пошані шапки.*

BABA ONYSIA

*Baba Onysia once had three sons —
all three of her offspring were lost.
And on every one strand of her crystalline hair
there crackles the winter's frost.
I've seen strife and it's made me shudder,
but greater strife no one's known
than the pain of an aging mother
who must face her old age alone.
She suffered through crying and knowing
the pain and the horror of
just watching her grandchildren growing
without their fathers' love.
For all astronomical missions,
for the fact that we're well and we're here,
I'd erect a bust of Onysia
in some place in a Moscow square.
Just to tell the future's precursors
when into the joy of their age they should delve,
all their strife on her pain-ridden shoulders
was laid on by Onysia herself.
She would stand there, in honor surpassing,
she would stand there, remembered, erect,
so that all may respect her in passing
and remove all their hats in respect.*

ЛЕБЕДІ МАТЕРИНСТВА

*Мріють крилами з туману лебеді рожеві,
Сиплють ноги у лимани зорі сургузеві.*

*Заглядає в шибку казка сивими озима
Материнська добра ласка в неї за плезима.*

*Ой біжи, біжи, досадо, не вертай до хати,
Не пуцу тебе колиску синову гойдати.*

*Припливайте до колиски, лебеді, як мрії,
Опустіться, тихі зорі, синові під вії.*

*Темряву тривожили криками нівні,
Танцювали лебеді в хаті на стіні,*

*Лопотіли крилами і рожевим пір'ям,
Лоскотали марево золотими сузір'ям.*

*У хмільні смеркання мавки горноброві
Ждатимуть твоєї ніжності й любови.*

*Виростеш ти, сину, вирушиш в дорогу,
Виростуть з тобою приспані тривоги.*

*Будуть тебе кликати у сади зелені
Хлопців горнозубих диво-нарезені.*

*Можеш вибирати друзів і дружину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.*

THE SWANS OF MOTHERHOOD

*Dreamingly they float from out the misty foggage,
Pinkish swans who paint the night with waxen starrage.*

*So peers the fable through the pane with graying eyes
And motherly good grace, which right behind it lies.*

*Don't return, vexation, run, forever run,
I won't let you rock the cradle of my son.*

*Swim towards the cradle, oh swans, like some wishes,
And let the quiet stars rest 'neath his lashes.*

*The roosters threatened nighttime with their calls —
The swans still danced upon the sullen walls.*

*With their wings and down, they issue murmurations,
Tickling mirages with their gold constellations.*

*You'll grow up, my son, and start upon your way,
Many dormant dangers will mature that day.*

*In the transport of dusk the forest nymphs with
darkened brow
Will greed to have your subtlety, your love some way,
somehow.*

*They will call for you in gardens of green,
Those betrothed to the dark-hairs of wondrous mein.*

*You can surely choose your friends and pick a spouse,
my son,
But of choices for a country there is only one.*

*Можна вибрати друга і по духу брата,
Та не можна рідну матір вибирати.*

*За тобою завше будуть мандрувати
Огі материнські і білява хата.*

*І якщо впадеш ти на зужому полі,
Прийдуть з України верби і тополі,*

*Стануть над тобою, листям затріозуть.
Тугою прощання душу залоскозуть.*

*Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.*

*You can pick a friend and a blood-brother too,
But your mother's already chosen for you.*

*Always they're with you, wherever you go —
Your mother's eyes, the home you used to know.*

*And if foreign fields be the resting place for you,
The willows and poplars will come without ado.*

*They will stand over you, and rustling their leaves,
Their baleful farewell will touch your very eaves.*

*For you can choose anything at all, my son,
But of Fatherlands for you there's only one.*

* * *

*Ти знаєш, що ти — людина.
Ти знаєш про це чи ні?
Усмішка твоя — єдина,
Мука твоя — єдина.
Очі твої — одні.*

*Більше тебе не буде.
Завтра на цій землі
Інші ходитимуть люди,
Інші кохатимуть люди —
Добрі, ласкаві й злі.*

*Сьогодні усе для тебе —
Озера, гаї, степи.
І жити спішити треба,
Кохати спішити треба —
Гляди ж не прости!*

YOU'RE A PERSON*

*You know that you're a person;
You know this; or do you not?
Your smile is unique,
Your pain is unique,
Your eyes — only you have got.*

*Tomorrow you'll be here no longer;
No more on this earth will you be.
Others will walk
And will love and will talk,
Others — much better, much eviler than we.*

*Today all is here just waiting:
The meadows and lakes and the unbounded steppes.
And to live you must rush,
To love you must rush.
Hurry up, wake up, don't sleep.*

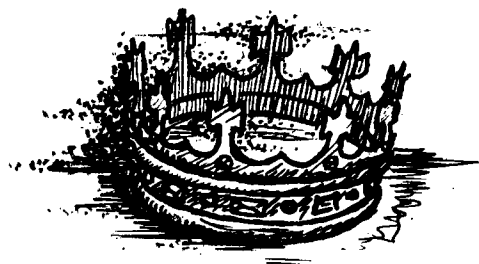
*Бо ти на землі — людина,
І хочеш того чи ні —
Усмішка твоя — єдина,
Мука твоя — єдина,
Очі твої — одні.*

*For on earth you are still — a person.
And whether you like it or not,
Your smile is unique,
Your pain is unique,
Your eyes — only you have got.*

МОНАРХИ

*Диктатори, королі, імператори,
Мліюги в димі хвальби,
Роззявляли пащі, мов кратери,
І гукали:*

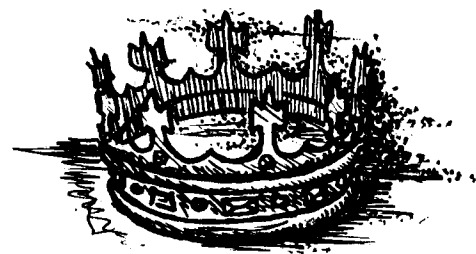
*— Ми — символ доби.
— Хто не з нами, той проти Бога.
— Хто не з нами, той проти всіх. —
І сипались лаври убогі
До кущих кривавих ніг.
Нікземна, продажна зелядь,
Банда кривляк для всіх,
Щоб мати що повегерять,
Годувала холуйством їх.
Ідоли обслинені, обціловані
Ішли велизаві в своїй ході.
А поруг вставили некороновані
Корифеї і справжні вожді.
Вставали Коперники і Джорджоне,
Шевченко підводив могутнє голо,
І біля вічного їхнього трону
Лакузи жодного не було.
Бо щире, високе небо
Не підмалюєш квазем,
Бо велизі справжній не треба
Спиратись на плезі нікзем.*

MONARCHS

*Emperors, rulers, kings, and dictators
Fainting in the frankinscence of praise,
Opened their mouths like huge, gaping craters,
And screamed:*

*— We're the symbols of the age
— Those not with us are hateful to God
— Those not with us are foes of all. —
They were showered with scraggly laurels,
By their bow-legged feet they would fall.
And their cheap little lickspittle servants
A band of invalids that knew what pays,
So as not to die from famine or of scurvy,
Fed the monarchs with their sycophantish praise.
And so the idols, kissed and fawned upon,
Pranced away with great to-do;
And then stood the rulers uncrowned:
Coriphaeuses — sovereigns true —
Copernicus rose and Giorgione,
And Shevchenko lifted his brow.
And by their eternal ethereal thrown
There was no sycophant to bow
For the true, the honest heavens
You just cannot paint with a brush.
For real greatness never needed
Fake idolatry as a crutch.*

* * *

*Ми думаєм про вас. В погожі літні ноги,
В морозні ранки і везірній час,
І в свята гомінки, і в дні роботи
Ми думаємо, правнуки, про вас.*

*Ми думаєм про вас — і тому наші руки
Не в'януть біля плуга і станка,
Тому в серцях у нас не витонжена мука,
А радість голосиста і дзвінка.*

*Ні, то не сум промінить риса кожна,
То творчість б'є з надхненних наших віз,
А творчість завжди мрійна і тривожна,
Немов травнева неспокійна ніз.*

*Ні, сонний спокій зовсім нам не сниться,
Ні, нас не вабить ніжна тишина —
Прийдешне осяває наші лиця,
Неспокій творчий з вігністю една.*

*І тому ми спокійно і суворо
Стрігаємо у праці і борні
Наклепи злобні і тупі докори,
Потоки божевільної брехні.*

*Ми думаєм про вас. В погожі літні ноги,
В морозні ранки і везірній час,
На свята гомінки і в дні роботи,
Нащадки дорогі, ми захищаєм вас.*

WE THINK OF YOU*

*We think of you. Through the quiet nights of summer,
In freezing morns, and evenings too,
And holidays and days of labor
Great-grandsons, we remember you.*

*We think of you — and that is why our hands
Don't languish by our plows and carts.
We don't submit to pain — instead we stand.
And joy, not toil re-echoes in our hearts.*

*No, it's not sadness that outflows from our faces,
It's creativity that we outpour this way.
And creativity with hope and danger blazes
Quite like a restless night in May.*

*No, we don't dream of quiet slumbering places,
We are not drawn by the serenity of night,
The future shines in our faces
Eternity and creativity unite.*

*And this is why, with graveness, and serenity
We meet when e'er we work, whene'er we vie
The evil accusations, so vile in their insanity,
The rivers of demented lies.*

*We think of you. Through the quiet nights of summer,
In freezing morns, and evenings too,
And holidays and days of labor
Oh dear descendants, we're defending you.*

* * *

*Може так і треба неодмінно,
Як робить давно вже звикли:
Падати служняно на коліна
Перед геніяльними людьми.*

*Вихвалять, і славити, й кризати,
Роздувати тиміямів дим —
Генійє між нами небагато,
То гому ж не поклонятись їм?*

*Але я зібрав би всіх титанів
І сказав би, знявши капелюх:
Я не буду вам співать пеани
І хвальбою лоскотати слух.*

*Ви усі розумні та відверті,
Тож скажіть по щирості мені:
Хто й за що вам дарував безсмертя,
Хто й за що продовжив ваші дні?*

*Говоріть, крижіть, щоб всі узнали,
Втямили нарешиці до пуття:
Смертні вам безсмертя дарували,
Смертні вам продовжили життя!*

*Щоб надійно крила соколині
Вас у небі візности несли,
Мудрости своєї по краплині
Смертні вам, як бджоли, віддали.*

*Вас, як прапор, підніма людина
В боротьбі за правду проти тьми.
Геній! Безсмертні! На коліна
Станьте перед смертними людьми!*

MAYBE THAT'S THE WAY*

*Maybe that's the way that it should be —
We've done it now since who knows when.
Yes, maybe we SHOULD fall upon our kness
Before the geniuses of men.*

*Praise and glorify and laud;
There aren't many men of zeal,
So why not blandish and applaud
And glorify and kneel?*

*But I would gather all the titans,
Remove my hat and then I'd say
That I will sing them no more paeans
Nor cajole them in a sycophantish way.*

*You all are men of intellectuality,
So tell me please — sincerely and with brevity:
Who — for what — has given you your immortality?
Who — for what — has lengthened your longevity?*

*Talk and scream that everyone beyond the portals
May see and grasp and bring to mind:
You got your immortality from mortals,
Your lives were lengthened by the mortals of mankind.*

*That you may fly on wings that never stop,
That you may soar upon eternity's eonian breeze,
Their wisdom slowly, drop by drop
The mortals gleaned for you like bees.*

*You were their banner, if you please,
In wars for truth, lucidity in human ken,
So, Geniuses! Immortals! — on your knees
And kneel before the ranks of mortal men.*

СУД

*Параграфи присіли біля столу,
Примітки призаїлись по кутках,
Озима гострими підсудну прокололи
Цитати із багнетами в руках.*

*І циркуляр дивився в окуляри,
І грілися роззяви біля груб,
І вказівки скакали, мов примари,
Із телефонних мудрих труб.*

*— Вона зужа, — параграфи сказали.
— Вона не наша, — мовив циркуляр.
— Незувана, — примітки пропищали.
І в залі знявся лемент і базар.*

*І циркуляр на них поглянув строго,
І зал заворушився і затих.
І розп'яли її, небогу,
В ім'я параграфів товстих.*

THE TRIAL

*The paragraphs were seated at the table,
The footnotes by the witness stand.
And so to pierce the suspect with their eyes were able
Quotations all with bayonets in hand.*

*The circular was peering through his glasses,
And explanations warmed themselves by nearby stoves.
The symbols jumped, as if phantasms
From telephonic wisdom tubes.*

*"She's not one of us," the circular had stated.
"Yes! She's a stranger," the paragraphs had yelled;
"Unheard of" screamed the footnotes unabated
And shouting started, sounding all like hell.*

*The circular looked at them gravely,
And stopped their outbursts and their laughs.
So she was crucified and martyred bravely
For all the portly paragraphs.*

*Вона даремно присягала слізно,
Що не гинила і не гине зла...
Була у суддів логіка залізна:
Вона ні в які раmozки не лізла,
Вона — новою думкою була.*

*In vain she shed her tears and swore,
That evil she knew not and never had,
But iron logic's what the judges bore.
She fit no margins — THAT they all abhorred;
She was a thought — original, at that.*

* * *

*Торжествують:
Він не помилявся,
Не змігив —
Ні разу! —
Підошов,
Проти вітру —
Жоден раз!
Не пхався...
Алеж він нікуди і не йшов!*

A PONDRANCE*

*They celebrate:
Mistaken he was not
He did not wet —
Not once!
His soles,
Against the wind —
Not once! —
He didn't push...
But neither did he venture towards a goal!*

ЛИСТ

*Знов листа мені прислала мати,
Невелизкий лист — на кілька слів.
Пише рідна, що навколо хати
Наш садок вишневий забілів.*

*Назе взора бігав я до школи
І садив ті вишеньки малі,
А тепер гудуть над ними бджоли
І поважні пустуни-джмелі.*

*Слів таких і треба небагато,
Та вони, як весняні пісні,
Принесли в гуртожиток в кімнату
Теплі-теплі спогади мені.*

THE LETTER

*I just received my mother's letter,
It was fairly short, alright.
She says the orchard's looking better,
The cherry trees are blossoming in white.*

*Just yesterday I used to run to school, it seems.
I used to plant those cherry trees.
And now with bees the berries teem,
They're swarmed with hordes of wasps and bees.*

*Her words bring something special to my dormitory room,
A lot of them there needn't really be.
But like a sort of song of joy, a simple springtime tune —
They always bring warm memories to me.*

* *
*

*Як не крути,
на одне виходить,
слід би катюгам давно зазубрить:
можна прострелити мозок,
що думку народить,
думки ж не вбить!*

ADVICE FOR TYRANTS*

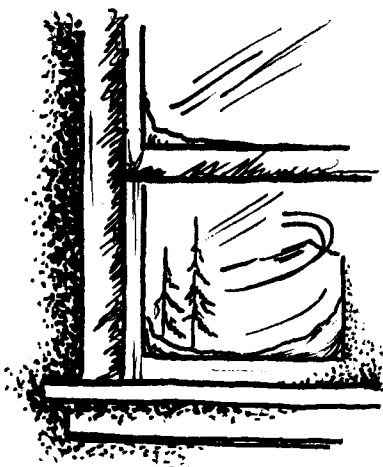
*No matter how you twist it,
it will always be the same.
Someone should have told the torturers, methought.
You can execute the brain
where ideas were wrought,
you cannot execute a thought.*

З ВІКНА

*Синиця в шибку вдарила крильми.
Годинник став. Сіріють німо стіни.
Над сизим смутком ранньої зими
Принишкли хмари, мов копці сіна.*

*Пливе пегаль. Біліють смолоскити
Грайливо пофарбованих ялин —
Вони стоять, немов у зервні лити,
Забрівши в сивий і густий полин.*

*Полин снігів повзе до видноколу,
Лоскозе обрїй запахом гірким.
Ланаті, білі і колюзі бджоли.
Некванно кружеляють понад ним...*

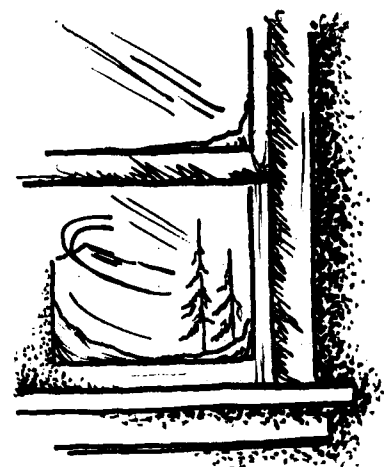

FROM MY WINDOW

*The winged coalmouse struck the window;
The clock had stopped, the walls turned mutely gray.
And o'er the blue-gray grief of winter,
There drooped the clouds, like bales of hay.*

*The sorrow flows, and like white torches
The spruces stand all colored, glad and gay.
They look like linden trees in summer,
Who crept among the wormwood here today.*

*The absinthe of snow crawls into your sight,
And tickles the sky with its bitter-sweet smell.
The white and the stinging fat bees take to flight,
Around it they sluggishly circle and swell...*

* *
*

*Найогидніші озі порожні,
Найгрізніше мовчить гроза,
Найнікземніші дурні вельможні,
Найпідліша брехлива сльоза.*

*Найпрекрасніша мати щаслива,
Найсолодші кохані уста.
Найгистіша душа незрадлива,
Найскладніша людина проста.*

*Але правди в брехні не розмішуй,
Не ганьби все підряд без пуття,
Бо на світі той наймудріший,
Хто найдужче любить життя.*

OPTICA*

*The ugliest eyes are hollow,
Silent threats cause the fearsomest fear.
The worst kind of monarch is shallow,
Most base is the fraudulent tear.*

*Most pretty's a mother when joyful and bouyant,
Sweetest are lips that you love.
Most clean is a soul that is truthful and loyal,
Most complex is a simpleton.*

*But don't mix the truth with lies,
And thoughtlessly go criticize and boast.
For on earth, you know, he is most wise,
Who loves life, and who loves it the most.*

* * *

*Ображайся на мене, як хогеш,
Зневажай, ненавидь мене —
Все одно я люблю твої оці
І волосся твоє сумне.*

*Хай досада ти гнів жевріє,
Хай до сліз я тебе озлю —
Ти для мене не тільки мрія,
Я живою тебе люблю.*

*Для кохання в нас часу мало,
Для мовчання — у нас віки.
Все віддав би, що жить осталося,
За гарячий дотик руки.*

*Влийся сонцем у щирю мову,
У думок моїх тезію —
Я люблю твої губи, і брови,
І поставу, і вроду твою.*

*Ображайся на мене, як хогеш,
І перзирством убий мене —
Все одно я люблю твої оці
І волосся твоє сумне.*

YOU CAN HATE ME*

*You can hate and abhor and loathe me,
Be angry with me, I don't care.
I will still love your eyes so lovely,
I will still love your sorrowful hair.*

*With vexation, chagrin, and with hatred you'll teem,
And in tears you may finally be,
But to me you are more than a beautiful dream —
It's alive that you're winsome for me.*

*No time for romance, with affection so rife,
But for silence eternity stands.
And I'd give away all of the rest of my life
For a touch of your warm, loving hands.*

*Be as bright as the sun, and sincerely
Swim into my thoughts' vibrant flow.
For your lips and your brow I love dearly,
As the nature and beauty of you.*

*You can hate and abhor and loathe me,
And kill me with scorn, or whate'er
I will still love your eyes so lovely,
I will still love your sorrowful hair.*

*Він дивився не мене тупо,
Огицями повними блекоти:
— Дарма ти себе уявляєш нутом,
На світі безліз таких, як ти. —*

*Він гримів одержимо і люто,
І кривилося гнівом лице рябе.
Він ладен був мене розіпнути
За те, що я поважаю себе.*

*Не стала навколійки гордість моя,
Ліниво тяглася отара хвилин.
На світі безліз таких, як я,
Але я, — їй богу, один.*

*Бо в кожного я є своє ім'я,
На всіх не нагримаєш грізно.
Ми — це не безліз стандартних я,
А безліз всесвітів різних.*

*Ми — це народу одвічне лоно,
Ми — океанна вселюдська сім'я.
І тільки тих поважають мільйони,
Хто поважає мільйони „я”.*

*He looked at me as if I had no worth.
I saw his eyes were empty when he finally withdrew —
“Why do you see yourself the center of the earth?
There are many millions just like you.”*

*He was gruff and angry — that I could see.
His wrathful face would twist and swell;
And if he could, he'd have crucified me,
Because I respected myself.*

*But my pride didn't want to kneel,
Every minute stretched long before it was done;
There are millions like me, but I feel,
That I will always be ONE.*

*For everyone has his own style,
Not everyone can be coerced.
WE — isn't many standard I'S —
It's many different worlds.*

*WE — is the bosom of nations, of billions,
WE — is the clan that all persons comprise.
And only he will get respect from millions
Who can respect a million I'S.*

ОСІННІЙ ДИСОНАНС

*Небо скуйовжене і розколисане
Дрантя спустило на темні бори.
Сонного місяця сива лисина
Полум'ям сизим горить.*

*З ротатим, ридаючим риком
Вітри орди хмар несуть,
І ходить за їхнім криком
Бажання лягти й заснуть...*

AUTUMNAL DISSONANCE

*The sky, churned up and disheveled,
Drops its junk on the forests of pine.
The dormant moon, from baldness level,
With flames of grayish blue will shine.*

*The wind, with screeching, screaming sounds,
Carries rabbles of clouds in a sweep.
In response — in the air that keeps swirling around
Floats the urge to recline and to sleep.*

* *
*

*Люди часто живуть після смерті:
Вріже дуба, а ходить і їсть,
Перепродує мислі підтерті
У завулках тісних передмість.*

*Гилить зуби, дає поради,
Носить лантухи настанов,
Підмігає серйозні вади
У діяльності установ.*

*Не втомляється спати і жерти,
На милицях за часом біжить.
Йй-право, не страшно вмерти,
А страшно мертвому жить.*

PARADOXICA*

*People often survive after dying:
He expires but he walks and he eats,
Selling worn-out opinions and sayings
On some stuffy suburban side streets.*

*He will fawn and he'll offer advices,
Bearing sackfuls of new proclamations,
And he notices serious vices,
In the doings of organizations.*

*He's tired not to eat, in sleep to lie,
And after time on crutches he has sped —
But that's his right, for it's not terrible to die;
It's terrible to live when you are dead.*

* *
*

*Не жартуй наді мною, будь ласка,
І, говорячи, не мовчи.
Нащо правді словесна маска?
Ти мовчанням мені крижи.*

*І без слів я усе розумію,
Що сказати маєш мені,
Та в мовчанні живе й надія
Не погуги жорстоке „ні”!*

DON'T MOCK ME PLEASE*

*Don't mock me please, just this I ask,
And when talking, don't speak silently.
Oh why give the truth a word-muddled masque?
In silence you scream to me.*

*You can speak without words and with that I can cope,
Comprehend all you say and you show.
And in silence there still lives the faintest of hopes
That I won't hear that terrible "no".*

"I STILL LIKE THE STORY.
TOO BAD THERE'S NO ONE
TO READ IT TO."

- from his diary

ЧОРНА ПІДКОВА

Хмари повзли так низько, що перехожі несподівано виринали з них і так само несподівано тонули. Дівчина задерла голову, ніби хотіла протаранити очима їх клубчасту похмурість. Довгими віями вона торкалася країв хмар, а її очі були єдиними синіми цятками серед передгрозової сірости.

— Я не люблю тебе, сказала дівчина, дивлячись у небо. — Ти брехав мені...

— Я не брехав тобі...

— Ти не любив мене.

Він дивився в землю і не бачив, що коїться над ними.

— Я люблю тебе, — хлопець нервово човгав черевиком по зеленому горбику і вже вибив на ньому чорну підкову. — Я люблю тебе...

— Ти просто боїшся втратити мене і залишитись самотнім.

— Дурниці! — раптом загарячився він. — Коли я став байдужим тобі то...

Вона метнула на нього дві сині блискавки.

— Чому ти весь час дивишся в землю?

Він важко, мов гирі, підняв свої очі і спідлоба глипнув на неї, але за мить його очі знову впали в траву.

— Це не має значення, куди я дивлюся.

THE BLACK HORSESHOE

The clouds crawled so low that passers-by would unexpectedly emerge and just as unexpectedly sink into them. The girl threw back her head, as if she wanted to ram through the whirling sullenness with her eyes. She touched the edges of the clouds with her long lashes, and her eyes were lone blue spots amidst the threatening grayness.

"I don't love you," said the girl, gazing at the sky, "you lied to me..."

"I didn't lie to you." He looked at the ground and didn't see what went on above them.

"I love you," the boy scraped nervously at the green hill with his shoe and kicked out a black horseshoe. "I love you..."

"You're simply afraid of losing me and being left alone."

"Nonsense!" he suddenly barked. "If I've become a matter of indifference to you, then..."

She whipped her two blue lightning bolts at him.

"Why do you look at the ground all the time?"

He lifted his eyes laboriously, as if weights, and looked sullenly at her, but in a moment his eyes fell on the grass again.

"It's meaningless where I look."

"You never looked in my eyes. You were always greedy and impatient," she executed his doubts. "You

— Ти ніколи не дивився мені в очі. Ти завжди був жадібним і нетерплячим, — розстрілювала вона його сумніви. — Ти не хотів бути щасливим зі мною, ти просто хотів ошчасливити мене.

Вона раптом заплакала і ледве втрималася, щоб не припасти йому до грудей.

— Я теж хочу бодай одну людину зробити щасливою, — сердито ввігнала підроб у глевку землю і прожогом кинулася геть.

— Почекай, — він рушив за нею.

Тягуче закашлявся грім, і об листя заporaщали великі, мов боруб'яхи, краплі. З хмар виринули двоє. Вони трималися за руки і бігли прямо під клен. Зупинилися захекані і мокрі, щасливі, що знайшли таку густу крону.

— Дивися, підкова, — вигукнув хлопець.

Вони присіли біля чорної дуги, впаяної в зелене божевілля. І якось несподівано зустрілися їхні очі, потім руки і губи.

— Підкову знаходять на щастя, — прошелестіли її уста.

Ті, що знаходять підкову, ніколи не думають про того, хто загубив її.

didn't want to be happy with me, you only wanted to make me happy.”

She suddenly began to weep and hardly held off from throwing herself at his shoulder.

“I want to make at least one person happy too,” she crossly drove her heel into the clammy soil and tore away.

“Wait,” he moved after her.

The thunder coughed rofully, and powdered the leaves with drops as big as mud-balls. From within the clouds there appeared two figures. They held their hands and ran directly under the maple. They stopped, gasping and wet, happy they'd found such a dense treetop.

“Look, a horseshoe,” the boy cried out.

They sat down by the black arc, soldered into the green insanity. And somehow unexpectedly their eyes met, then their hands and lips.

“It's good luck to find a horseshoe,” murmured her lips.

Those who find a horseshoe never think of him who lost it.

ВЕСІЛЛЯ ОПАНАСА КРОКВИ

Ніхто не розумів, що гелготів довготелесий та сухоробрий каратель. Але всі бачили, як з його рота виповзали гадюки. Вони довго сичали у вухах, а потім їхнє сичання перекладав на людську мову переляканий учитель з сусіднього села.

— Він каже, що під вашим хутором вчора застрелено троє солдатів. Якби це трапилося тут, вони б забили всіх до одного. А так хочуть повісити лише тих, у кого в сім'ях є партизани. Якщо ж ви не видасте партизанських родичів, то будете знищені всі.

Двісті дідів, баб, жінок та дітей стояли під божевільно гарячим сонцем, але їм було холодно. Цівки морозу струменіли з чорних отворів автоматів і кулеметів, націлених у всіх разом і ні в кого зокрема. Над натовпом висіли переджнивна спека і передсмертне мовчання. Потім знову з есесівського рота поповзли гадюки.

— Він каже, що можете мовчати ще десять хвилин, а тоді він звелить стріляти.

Десять хвилин бігали зморшки по чолах, десять хвилин стікало мовчанням сонце, десять хвилин задубілими очима вдивлялися люди в закручений шпориш, ніби хотіли віднайти в ньому який порятунок. Потім натовп заворушився, і озерце людей вихлюпнуло наперед, тисячолітнього Опанаса Крокву. Він забув навіть уклонитися людям, а пішов прямо на вчителя.

— Скажи цьому кнурові, що то мої сини забили тих вилупків. І ще скажи, хай не сміють мене бити, бо я коростявий. Хай просто вішають.

— Скільки ваших синів у лісі? — переклав учитель запитання есесівця.

— Та всі до одного.

— А хто у вас є дома?

— Була баба, та вмерла.

— А щоб тобі язик не відсох! — висунулася з юрби сива жіноча постать, хіба на яке століття молодша

THE WEDDING OF OPANAS KROKVA

No one understood the cackling of the lanky and emaciated punisher. But everyone saw the snakes crawl from his mouth. They hissed in the people's ears, and then the frightened teacher from a neighboring village translated their hissing into human language.

"He says that three soldiers were shot by your hamlet yesterday. If it had happened here, they'd kill all of you to a one. But this way they want to hang only those in whose families there are insurgents. If you don't deliver up the insurgents' families, you'll all be destroyed."

Two hundred grandfathers, grandmothers, women and children stood under the insanely hot sun, but they were cold. Jets of frost streamed out from the black openings of the sub-machine and machine guns, aimed at everyone together and no one in particular. Above the mass there hung the pre-harvest sultriness and pre-mortal silence. Then the snakes crawled out from the SS-man's trap.

"He says that you can keep silent ten more minutes, and then he'll have them begin shooting."

Ten minutes the wrinkles ran across their foreheads, ten minutes the sun ran down in silence, ten minutes the people peered with stiffened eyes at the curled grass, as if they wanted to find salvation in it. Then the crush stirred and the little lake of people splashed up the thousand-year-old Opanas Krokva. He even forgot to greet the people, but went straight for the teacher.

"Tell this boar, that it was my sons that killed those creatures. And tell them that they'd better not beat me, 'cause I'm mangy. Let them just hang me."

"How many of your sons are there in the woods?" The teacher translated the SS-man's query.

"Why, all of them, to a one."

"And who's at home?"

"Had a hag, but she died."

від Опанаса. — Живою мене до могили кладе, та ще й прилюдно. Не втечеш ти від мене, іроде, і на той світ!

Есесівець реготав довго і смачно, коли вчитель переклав йому цей монолог старої.

— Це ваша баба? — спитав Опанаса.

— Угу. Моя. А чия ж іще?

— Правду казав дід, що ваші сини в партизанах? — допитувалися в баби.

— А правду. Хіба такий збреше? Усі соколята наші в лісі гніздяться...

Їх повісили на гігантському в'язі колишньої церковки. Здивованими очима дивилися вони на врятованих ними людей і показували вслід карателям свої сині прикушені язики.

Опанас Кроква зроду не мав дітей, а баба Орися, що поєдналася з ним вірьовкою, ніколи не була його дружиною. Кажуть, у юності вони дуже кохалися і хотіли побратись, але батьки не дозволили. Видали Орису за багатшого.

Може, це правда, а може, людська фантазія творить нову легенду про велику любов, яка вже на смертному одрі зачала життя.

“You’d better hope your tongue doesn’t dry up!” A gray female figure, about a century younger than Opanas moved out of the crowd.

“He puts me in a grave alive, and publicly yet. You won’t escape me, scoundrel, even in the next life.”

The SS-man roared long and deliciously when the teacher translated this old woman’s monologue.

“This your woman?” he asked Opanas.

“Uhuh. Mine. Who else’s?”

“Did the old man tell the truth about your sons being insurgents?” they questioned the old woman.

“The truth. Would his kind lie? All of our little falcons are nesting in the woods.”

They were hung on the giant elm of the erstwhile little church. With puzzled eyes they gazed at the people they saved and showed their executioners their blue and bitten-down tongues.

Opanas never had children in his life, and the old woman Orysia, who united herself with him through a cord was never his wife. They say that the two loved each other very much when they were young, and wanted to marry, but their parents didn’t allow it. They married Orysia off to a richer man.

Maybe it’s true, and maybe human imagination has created a new legend about a great love, that began to live on a deathbed.

ДУМА ПРО ДІДА

Сиджу під клунею, а дід на низу змагається з сонцем — хто першим закінчить свої денні турботи. Довга тінь од горба вже облизує його ліву ногу, а права ще ступає по сонячній смужці. Гостра коса аж висвістус — так не терпиться дідові докосити останню ручку і, нарешті, спочити. А тінь уже сягнула дідових колін, потім раптово підскочила до пояса, поповзла на груди.

Я підвівся з місця і став навшпиньки.

— Іванку! — доноситься до мене дідів голос. Він стоїть уже по шию в тіні і жмутком сіна витирає косу. — Чуєш, Іванку?

— Ні, не чую, — кричу, склавши долоні човником.

— То чого ж озиваєшся, ледащо? — голос у діда лагідний, і я знаю, що він зовсім не сердиться на мене. — Принеси кисет, бо комарі з'їдять.

Це він, звичайно, лякає мене. Комарі ніколи не з'їдять його, бо він дуже великий і в сто разів сильніший від усіх комарів, що живуть на нашому болоті. Але мені приємно зробити послугу дідові. Я притьмом біжу через грядку до дідового піджака, добуваю з кишені кисет, вибігаю на сінокіс і, стрибаючи через покоси, мчу до діда.

— Ноги не поколи, — чую його настанову. — Летиш, мов заєць переляканий.

— А хіба перелякані зайці швидко бігають?

— Та вже ж що швидко.

— Так, що й ви не доженете?

— Не знаю, не пробував.

— А чому не пробували?

Дід слинить цигарку і лукаво посміхається у вуса.

— Бо за це трудоднів не пишуть.

— А якби писали?

— Однак не взявся б. Не люблю дурне діло робити.

ELEGY FOR A GRANDFATHER

I sit by the barn, and the old man below competes with the sun—who will finish his daily troubles first. A long shadow from the hill is already licking his left leg, but his right is still walking along a sunny strip. The sharp scythe whistles—so impatient is the old one to reap the last handful and finally rest. And the shade has reached the old man's knees, then suddenly jumped to his waist and crawled up his chest.

I rose from my place and stood on tiptoe.

"Ivanko!" Grandfather's voice carries up to me. He is standing up to his neck in shadows and wiping the scythe with a wisp of hay. "You hear me, Ivanko?"

"No, I don't," I scream, folding my hands into a boat around my mouth.

"Then why do you answer, you sluggard?" — Grandfather's voice is gentle, and I know he's not cross at me at all. "Bring the tobacco pouch, the mosquitoes'll eat me alive."

Naturally, Grandfather is only scaring me. The mosquitoes will never eat him up, 'cause he's very big and a hundred times stronger than all the mosquitoes who live on our mud-hole. But I enjoy doing Grandfather a good turn.

I run headlong across the flower bed to Grandfather's coat, pull the tobacco pouch out of the pocket, run out onto the hayfield, and loping through the sheaves of hay, I hurry towards Grandfather.

"Don't cut your feet," I hear his instructions.

"You're tearing along like a frightened hare."

"Oh? Do frightened hares run quickly?"

"Sure they run quickly."

"So quickly that even you couldn't catch up?"

"Don't know. Haven't tried."

"And why haven't you tried?"

Відповідь не влаштовує мене, і я мов з торби висипаю перед дідом купу запитань.

— Гей-гей, — сміються його поймакані вуста. — Бери краще косу та неси її до клуні.

Ми йдемо через сінокіс, і темніє над нами небо, і дзвенить земля на тисячу ладів, і я слухаю. Слухаю небо, і слухаю землю, і слухаю дідову мову. І в серце моє влигається якась незрима сила, що на віки-вічні прив'яже мене до цієї землі, до співучої тихої мови.

...Чим густіша паморозь падала на дідову голову, тим більше він любив мене і щедріше розкривав свою душевну скарбницю. Він старів на моїх очах, і йому здавалося, що сила його і навіть саме життя його переливаються в мене, бо не було в діда синів — покосили їх пошесті та кулі...

— Безсмертячко ти моє кирпате, — шепотів дід, коли я васинав під музику його слів.

То були дуже гарні слова, бо поганих дід не говорив мені.

Я часто ображав і кривдив діда своєю нетямучістю, то жорстоким дитячим егоїзмом. Але дід великодушно пробачав мені, як уміють пробачати великі люди. А дід був великим і простотою своєю і тим, що не канючив од життя більше, ніж заслужив.

Любив дід читати історію та географію, а ще любив Шевченка та Горького, бо Шевченко — це, мовляв, селянський письменник, а Горький — городський.

— Правди такої, як у них, ні в кого немає. Інші теж розумні, але не такі. Не селянський і не робочий розум у них. Якщо я не зрозумів їх, то попроси у них за мене пробачення, коли виростеш.

Що ж, пробачте йому, графе Толстой і Антоне Чехов, не ображайтеся на нього, могутній Франко і ніжна Лесю, не гнівайтесь, Олександрє Блок, Володимирє Маяковський і Олександрє Довженко. І ще й ще інші. А ті, хто бачив, як сам відривав від рота, оддавши останню зернину фронтові, як годував на тристаграмовий трудо-

The old man licks the cigarette, and smiles craftily under his moustache.

“ ’Cause they don't sign in workdays for it.”

“And if they did?”

“Still wouldn't try. I don't like doing useless work.”

The answer doesn't suit me, and I spill out a bunch of questions, as if from a bag, before the old one.

“Hey, hey,” his bitten-up lips laugh. “Better take the scythe and carry it to the barn.”

We walk through the hayfield, and the sky is darkening above us, and the ground is sounding a thousand tunes, and I listen. I listen to the sky, and listen to the ground, and listen to Grandfather's talk. And some sort of invisible power flows into my heart that will tie me to this ground, to the quiet singing, talk.

...The denser the hoar-frost that fell on Grandfather's head, the more he loved me, and the more generously he opened the treasury of his soul. He grew old before my eyes, and it seemed to him that his strength, and even his very life flowed over into me, for the old man had no sons—plagues and bullets had harvested them.

“My little pug-nosed dear,” Grandfather would whisper when I fell asleep beneath the music of his words.

They were very nice words, for ugly ones he never spoke to me.

I often insulted and hurt Grandfather with my obtuseness and cruel, childish egoism. But the old forgave me magnanimously, as great people forgive. And Grandfather was great in his simplicity and in that he didn't beg of life more than he deserved.

Grandfather liked to read history and geography, and he liked Shevchenko and Gorki, because Shevchenko was supposedly a peasant writer and Gorki — urban.

“Truth like theirs is not to be found with anyone else. Others are smart too, but not as smart. It's not a peasant's, or worker's mind they have. If I haven't understood

день своїх внуків — ті, що бачили це і мовчали або цвірінкотіли римами про кохання, нехай самі підуть до його могили і попросять у нього пробачення. Не збагнули вони ні сили, ні краси, ані роботи його. І якщо не простить він їх, то нехай спалять свої книжки і візьмуться за іншу працю, щоб не була їх старість убогою.

...Я ходив тоді в сьому клясу. Дев'ять кілометрів було до школи. Як на мої чотирнадцять років, то це не так вже й мало.

В неділю дід цілий день читав. Географію, мабуть.

— Іване, піди врубай дров, — сказала мати.

— Чого це саме я?

— Бо я вже не можу, — промовив дід.

— Ви самі книжки читаете!

— Не пащекуй, Іване! — гримнула мати. — Тільки на язик і проворний.

Я цюкав сиру лозу біля дровітні. Дід повз мене пройшов у клуню. В нього в руці теліпався цупкий конопляний налигач. Я цюкав лозу, а в клуні було тихо.

Раптом ніби обухом хтось гепнув по серцю. Я кинув сокиру в сніг і кинувся в клуню.

— Ді-дусю!

Він стояв і робив мішанку для корови. А від ясел за кожним його рухом жадібно стежила прип'ята цупким налигачем Лиска. Дід глянув на мене і, зобачивши переляк на обличчі, стурбувався й сам.

— Що з тобою, Іване?

— Ви йшли з налигачем, і я подумав...

Я припав до його древнього кожуха і ревів, мов дитина, і просив прощення.

Увечері дід сказав:

— Ганно, нехай Іванко завтра не йде в школу.

— Чого?

— Раз кажу, то треба.

them, then ask their forgiveness for me when you grow up."

Forgive him, Count Tolstoy and Anton Chekhov, don't take offense at him, mighty Franko and subtle Lesia don't be angry, Oleksander Blok, Volodymyr Maiakovsky, and Oleksander Dovzhenko. And many more others. And those who saw how he pulled the food away from his own mouth, having given up his last grain for the front, how he fed his grandchildren with one workday's three hundred grams of bread—those who saw this and kept silent or chirped away in rhyme about romance, let them go to his grave themselves and beg his forgiveness. They grasped neither his strength nor his beauty, nor his work. And if he does not forgive them, then let them burn their books and take hold of some other work, so that their old age is not squalid.

...I was in the seventh grade then. It was nine kilometers to school. For my fourteen years of age this wasn't very little.

On Sunday Grandfather read all day. Geography perhaps.

"Ivan, go chop some firewood," said Mother.

"Why me?"

"'Cause I can't any more," uttered Grandfather.

"You only read books."

"Don't babble Ivan," thundered Mother, "agile only with the tongue."

I hacked away at the green sallow wood near the woodshed. Grandfather walked past me to the barn. In his hand there swung a rigid hempen cord. I hacked away at the sallow and it was quiet in the barn.

Then suddenly it was as if someone had struck my heart with the butt-end of an axe. I threw the hatchet into the snow and dashed for the barn.

"Gra — and — Pa — pa!"

He was standing and making a mixture for the cow. And from the manger Lyska, tethered with the rigid cord

— Добре, Іванко не піде, — мати здвигнула плечима.

Але то не була примха. В понеділок діда вже не було. Суворий і прекрасний, він лежав у домовині на старезній дубовій лаві. А надворі світило сонце, скрипів сніг і кукурікали півні на відлигу.

...Я нікого так не люблю, як дідів. Це жива мудрість, неписана історія нашого народу. На своїх зігнутих плечах несуть вони стільки краси і ніжності, що може позаздрити їм будь-хто.

І коли в автобусі я бачу сідоглавого предка мого з в'язанкою бубликів, я чомусь думаю: зараз прийде в хату, добуде свій нехитрий гостинець і скаже своєму Іванкові:

— А глянь, що я приніс від зайця...

Він посадить на коліна своє чорняве чи біляве безсмертячко, і воно, роззявивши ротика, слухатиме його простодушні оповіді, в яких переплететься дійсність і фантазія. І колись обов'язково проснеться в його душі дідова краса, і живитиме його дідова мудрість і дідова мова.

greedily traced his every move. Grandfather glanced at me and, seeing fear on my face, himself became alarmed.

"What's the matter with you, Ivan?"

"You went with a cord and I thought..." I fell to his ancient sheepskin coat and cried like a baby and begged forgiveness.

In the evening Grandfather said:

"Hanna, Ivan won't go to school tomorrow."

"Why not?"

"If I said so, it's necessary."

"All right, Ivanko won't go," Mother shrugged her shoulders.

But that was no whimsy. On Monday Grandfather was gone. Grim and excellent, he lay in the casket on the antiquated oak bench. And outside the sun shone, the snow creaked, and the roosters crowed to hail the thaw.

I love no one as much as grandfathers. They are a living wisdom, an unwritten history of our nation. On their bent backs they carry so much beauty and subtlety that anyone could be jealous.

And when I see a whiteheaded ancestor of mine on the bus with a bundle of buns, I somehow think: He'll come into his house in a moment, pull out his unclever present and will tell his Ivanko:

"Look what I brought from the hare..."

He'll seat his little dark or fair dear on his lap, and it, with gaping mouth, will listen to his simple-hearted narratives, in which reality and fantasy intertwine. And someday without fail his grandfather's beauty will awaken in his soul, and his grandfather's wisdom and his grandfather's talk will nurture him.

ВІН ЗАВАЖАВ ЇЙ СПАТИ

Інколи його за груди халав довгий і тягучий кашель. Від куріння.

— Гнате, мені обридло твоє бухкання! — кричала вона тоді зі спальні. — Ти заважаєш спати.

Він винувато дивився на коричневі портьєри і казав:

— Добре, Лі, я не кашлятиму.

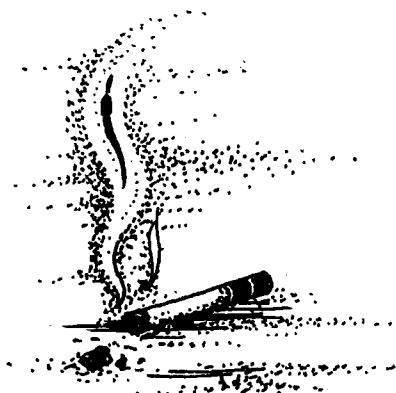
— Взагалі ти міг би йти на кухню і кашляти там хоч до ранку! — солодко тягнула слова та, котру він називав Лі.

Світло разом з ним переходило до тісної кухні. Перед світом воно втомлювалося і гасло. Мабуть, втомлювався і він. Короткий нервовий сон сповнювався химерними видовиськами. Колись він глузував над позитивними героями убогих романів. Позитивним завжди снівся верстат або трактор. А йому тоді снилися всі дівчата, крім Лі. А як не хотілося розлучатися з нею навіть уві сні!

Тепер йому снилися формули, снилися паралельні жирні лінії і вуса головного конструктора. Правда, в Якіма Івановича зроду над губами не було щетини, але Гнат у сні чомусь твердо знав, що то все ж його вуса. Одного разу він сказав про це Якимові Івановичу.

— Добре, намотаю це на вус, — відбувся той жартом. — А взагалі такі сни спроста не сняться. Ти, мабуть, виснажився.

Яким Іванович любив Гната, але не виявляв своїх почуттів, щоб не було зайвих розмов. Як-не-як, Гнат

HE KEPT HER FROM SLEEPING

Now and then a long and ropy cough would grab him by the chest.

“Hnat, I’m sick of your whooping!” she would scream from the bedroom, “you keep me from sleeping.”

He looked guiltily at the brown drapes and said:

“Right Li, I won’t cough.”

“You could go to the kitchen altogether and there you could cough even till morning,” the one he called Li would drag the words sweetly.

The light went with him to the tight kitchen. Before daybreak it grew tired and went out. Perhaps he too grew tired. His short and nervous dream was full of chimerical scenes. Once he jeered at the positive heroes of miserable romances. The workbench or the tractor always appeared positive in his dreams. And then he dreamed of all the girls except Li. And how he hated to part with her, even in his dreams!

Now he dreamed of formulae, he dreamed of fat parallel lines and the head designer’s moustache. True, Yakim Ivanovich never had a bristle over his lip in his life, but in his dream, Hnat somehow knew well that it really was his moustache. One time he told Yakim Ivanovich about it.

“Good, I’ll curl my whiskers over that one,” he laughed it off with a joke. “Generally, this kind of dream doesn’t just simply come. Maybe you’re overworked.”

Yakim Ivanovich liked Hnat, but didn’t show his feelings so that there would be no idle talk. Like it or not,

був його зятем. Того разу несподівано для самого себе він запитав:

— Ви часто сваритеся з Лідою?

— Ні, ми ніколи не сваримосся...

— І вона ніколи не сичить на тебе?

— Буває. Але тільки тоді, коли я заважаю їй спати...

— Я так і знав, що ти заважаєш їй спати, — кинув Яким Іванович, і його добрі карі очі раптом стали сивіти. Так було завжди, коли він сердився.

— Боже мій, що ти зробив з кухнею! — щоранку жахалася Ліда, оглядаючи купи недопалків. — Ти сам скоро перетворишся в пунктирну лінію...

А Гнат любив свої прокурені ночі. Він любив свої сигарети, свій кашель і свої креслярські знаряддя. Звісно, без кашлю він міг би обійтися, але без таких ночей — ніяк! Він любив свою втому і свої химерні сни. І ще любив сонне бурмотіння дружини.

— Як ти насмавився цих смердючих сигарет...

Ліда не розуміла ні його сигарет, ні його кашлю, ні його снів. І вона не любила його втому і його ночі.

Коли Гнат зв'язав до купи всі свої думки, коли його безсоння втілювалося в химернім павутинні креслень, він прибіг у спальню і схопив Ліду за плечі:

— Лі, як усе здорово вийшло...

— Ну, чого ти? — крізь сонну ліню запитала вона.

— Лі, я знайшов те, що шукав!

— Але ж, милий, хіба через це треба будити все місто?

Він до ранку сидів на кухні і заїдав тютюновим димом її байдужість. Ранком він складав речі в чемодан і говорив їй образливі слова. Вона плакала і відповідала йому тим же.

А потім він стояв у кабінеті тестя, чи то пак головного конструктора, і виливав йому свою образу.

— Я пішов од неї, щоб не заважати їй спати. Я поїду на Північ і ніколи звідти не вернуся...

Hnat was his son-in-law. This time he asked, unexpectedly even for himself:

“Do you often fight with Lida?”

“No, we never fight...”

“And she never hisses at you?”

“It happens. But only when I keep her from sleeping...”

“I knew it; you keep her from sleeping,” threw in Yakim Ivanovich, and his kind black eyes suddenly began to gray. It was always that way when he was cross.

“My God, what’ve you done to the kitchen!” Each morning the pile of butts would shock her. “You’ll turn into a dotted line yourself soon...”

But Hnat liked his smoked-away nights. He liked his cigarettes, his cough, and his drafting tools. True, he could’ve gotten by without the cough, but without those nights—never! He liked his fatigue and his fantastic dreams. And he liked the sleepy mumbling of his wife.

“Wow, did you burn up a mess of those stinking cigarettes...”

Lida didn’t understand his cigarettes, nor his cough, nor his dreams. And she didn’t like his nights and his fatigue. When Hnat tied all his thoughts together, when his sleeplessness personified itself in the whimsical webs of his diagrams, he ran into the bedroom and grabbed Lida by the shoulders:

“Li, how great everything’s come out...”

“Well, what is it?” she asked through her sleepy listlessness.

“Li, I’ve found what I was looking for.”

“But dear, do you have to wake the whole city because of it?”

He sat in the kitchen till morning and devoured her indifference with tobacco smoke. In the morning he packed his things in a suitcase and spoke insulting words to her. She cried and answered him likewise.

У Якима Івановича очі були сиві, а голос байдужий.

— Іди й сідай за роботу. Нічого нуні розпускати, — сказав Яким Іванович. І замовк.

Увечері він сам прийшов до Гнатового столу:

— Ліда приходила до мене...

Гнат відкинув з чола чорну чуприну і, немов з ями, глянув на тестя.

— Що вона говорила?

— Тільки те, що завжди кажуть жінки в таких випадках, — він обмацував очима незграбну постать зятя і думав, мабуть, про щось дуже далеке. — Я сказав їй: коли люблять — не носять своїх сліз до посередників.

Гнат одягався і ніяк не міг всунути лівий черевик у калошу. Потім вони спускалися з третього поверху і курили сигарети.

На вулиці реготав осінній вечір. Вони йшли крізь його регіт.

Несподівано Яким Іванович вхопив Гната за плечі і повернув лицем до себе:

— Я сказав їй, що ти, може, повернешся до неї, коли вона проснеться. Тоді ти не заважатимеш їй спати.

Він пішов, майже побіг од Гната.

Гнат прийшов у готель і дуже рано вклався в ліжко. Йому снилася Ліда, паралельні лінії і неіснуючі вуса головного конструктора.

And later he stood in the office of his father-in-law, or rather, the head designer, and spilled his insults out on him.

"I left her so as not to keep her from sleeping. I'll go north and never come back.

Yakim Ivanovich's eyes were gray, and his voice indifferent.

"Go and sit down by your work. There's no use wailing about it," said Yakim Ivanovich. And he fell silent.

In the evening he himself came to Hnat's table:

"Lida came to me..."

Hnat threw back the black locks from his forehead and, as if from a pit, he looked at his father-in-law.

"What did she say?"

"Only that which women always say in these cases," with his eyes he touched the ungraceful figure of his son-in-law and thought, perhaps, of something very distant. "I told her: When they love—they don't take their tears to mediators."

Hnat was dressing and just couldn't get his left shoe into the galoshes. Afterwards they descended from the third floor and smoked their cigarettes.

On the street, the autumn evening cackled. They walked through its cackling.

Unexpectedly, Yakim Ivanovich Hnat by the shoulders and turned him, face-to-face.

"I told her that maybe you'll come back to her, when she wakes. Then you won't keep her from sleeping."

He went, almost ran away from Hnat.

Hnat came to the hotel and very early lay himself in the bed. He dreamed of Lida, parallel lines, and the non-existent whiskers of the head designer.

КУКУРІКАЛИ ПІВНІ НА РУШНИКАХ...

В Ониськи дерев'яніли ноги, коли десь поруч дзвенів його голос. Вона завжди йшла повз нього ледве жива і не сміла повести навіть бровою в його бік.

А Віктор кричав:

— Онисько! Коли ти скажеш, що я для тебе найкращий?

— Як надойш од цапа повну дійницю молока, — шмагонула дівчина.

— Я не буду бігати за тобою, — кепкував парубок. — Я просто прийду сватаця.

— Приходь, гарбузи вродили добрі, — мов крізь щілилку, пропускала слова, тамуючи за білизною зубів і образу, і біль, і надію.

Іноді дояркам уривався терпець, і вони починали заступатися за Ониську.

— Ти її мізинця не годе! — казали йому.

— Ов-ва! Аби тільки сказав „ціп-ціп”, то прибіжить, мов квочка, — невгавав обліковець.

— Гляди, щоб не довелося самому на яйцях сидіти, — рубала Ониська під загальний регіт.

Тільки татові могла Ониська довірити, чого коштувала їй та розв'язність.

Тато був зовсім юний. Він пішов на війну тридцятилітнім і таким залишився навіки. Ониська часто хотіла побачити його сивим і вусатим. Не виходило. Мати поздоровкалася зі старістю, а тато залишився молодим. Час уже втратив над ним владу.

— Ой, як мені важко, тату, — казала Ониська, опускаючи до пояса чорну тугу своїх кіс. — Як я його люблю і як... ненавиджу! — тупала маленькою ніжкою. — Що мені робити, тату?

Але батько мовчав, і тоді дуги дівочих брів сповзалися до кирпатого носа, а вії швидко-швидко кліпали, заганяючи назад неслухняні сльози.

THE ROOSTERS CROWED ON THE EMBROIDERY...

Onysia's legs would stiffen, whenever his voice would ring nearby. She was always barely alive when she passed him, and didn't even have the nerve to raise her brow in his direction.

And Victor would scream:

“Onysia! When are you going to say that I'm the most handsome fellow you know?”

“When you get a pailful of milk from a billy goat I will,” she snapped.

“I'm not going to run around after you,” he teased. “I'll just ask you to marry me.”

“Do that—the pumpkins* are big this year,” she filtered the words, as if through a strainer, damming the pain and the outrage and hope behind the brilliant whiteness of her teeth.

Once in a while, the milkmaids' patience would give way, and they'd begin to defend Onysia.

“You're not even worth her little finger.”

“Ah! I just have to call and she comes running like a mother hen,” the bookkeeper went on.

“Be careful—you might have to hatch your eggs alone,” she snapped amidst the general laughter.

Only to her father could Onysia trust the secret of how much her flippancy cost her.

Father was really youthful. He went to war at thirty and remained that age forever. Onysia often wished she could see him mustachioed and gray. It just never happened. Mother had greeted her old age but Father stayed forever young. Time had lost its grip on him.

“It's really—so hard, Father,” Onysia would say, letting the thickness of her braids fall to her waist. “How

* In colloquial Ukrainian, “Getting a pumpkin” means rejection.

Осінні світанки тривожні, як марення. Ониська за-спаними очима обмацувала їх сиву бездонність і пірнала в їхню тривогу. По дорозі до ферми вона додивлялася у свої дівочі сни.

Одного разу її розбудив Віктор.

— Чого йдеш, мов лунатик? — засміявся він біля самого вуха, і Ониська знов відчула, як терпнуть ноги. Але голова і язик у неї ніколи не терпли.

— Скажи краще, а чого ти так рано виліз з пелюшок?

Він змовчав, а потім якось несміливо взяв за руку. Онисьці зовсім не хотілося випрочувати її.

— Ніколи не думав, що в тебе такі тендітні руки...

— Мужик не повірить, поки не помацає, — сховала досаду в посмішці.

— Підеш за мене? — раптом ні сіло ні впало запитав Віктор. — Підеш?

— Може, й піду за тебе... обліковцем працювати, — вона таки випрочила руку і йшла, немов по гострих лезах.

— То я прийду сватацця, — сказав, ніби не чув її слів, і так само раптовно, як з'явився, розстанув у сивій прозорості.

Цілий тиждень за Ониською, куди б не йшла, повзли перешіптування та хихоньки. Під неприховано цікавими поглядами її плечі сутулилися, а думки гнітила образа. „На все село розцвірінькав”, — мука туго сти-скулвала груди.

Віктор прийшов у суботу. В кепці набакир, у начи-

I love him and how... I hate him!” She stamped her little foot. “What should I do, Father?”

But her father remained silent and then the girl's arched brows crawled down to her pug-nose and her eyelids fluttered ever-so-quickly, chasing back the inobedient tears.

The autumn dawn was as uneasy as a dream. Onysia would touch its gray bottomlessness with her sleepy eyes and dive into its anxiety. On the way to the farm, she finished dreaming her girlish dreams.

One time Victor woke her.

“Why are you walking like a lunatic?” He laughed by her very ear and Onysia felt her legs get numb again. But her head and tongue were never numb.

“Better yet,” she said, “why did you climb out from under your covers so early?”

He fell silent, and then somehow timidly he took her by the hand. Onysia didn't feel like pulling it away.

“Never thought you had such delicate hands...”

“A peasant won't believe until he touches it,” she hid her spite in a smirk.

“Would you have me?” Victor asked out of nowhere. “Will you?”

“Maybe I will... take your place as the bookkeeper,” she pulled away her hand after all and walked away, as if on sharpened blades.

“Then I'll come to ask your hand,” he said as if he hadn't heard her words, and just as quickly as he'd materialized, he disappeared in the gray transparency.

All week, wherever she'd go, the whispers and the snickers crawled after Onysia. Her shoulders hunched beneath the visibly curious stares, and the insult weighed down on her thoughts.

“He's blabbed it all over the village,” the pain pressed tightly in her chest.

щених до блиску хромовиках, вродливий і прилизаний, мов плакат. Він розсівся на лаві, закинув ногу на ногу, ніби виставляючи напоказ нові чоботи. І відразу ж завів якусь порожню розмову з матір'ю. Говорив довго і одверто хизувався, а потім, наче між іншими, мовив:

— Я оце, тітко, прийшов сватати вашу Ониську...

Мати здивовано звела голову і сказала ображено:

— Хіба, Вікторе, тепер про це з батьками торгуються? В Ониськи своя голова на в'язах, — і, ніби підкреслюючи свою непричетність до того, що діється в хаті, повільно видибала на подвір'я.

Вони довго сиділи вдвох у хаті і мовчали. Кукурікали півні на рушниках, і од їхнього мовчазного співу дзвеніло у вухах.

— То що ж ти скажеш мені, Онисько? — здалеку хлюпнув тривогою Вікторів голос.

— А ти в мене нічого не питав.

— Ти ж знаєш, чого я тут, — він дивився так благально і винувато, що в неї все тіло сповнилося лінивою жагою.

— Ти ще не втоптав стежки і до моїх воріт, а вже стукаєш у серце, — струснула з себе млявість.

— Але ж ти кохаєш мене...

— Звідки ти знаєш? — насмішкувато підвела очі.

— Про це говорить усе село...

— Але одна людина цього не говорить, — Ониська відкинула на покуть вишивання і не знала, що робити з своїми руками. Гнівом спалахнули карі зіниці.

Віктор немов уперше побачив її.

Victor came on Saturday. Wearing a cap on the side of his head, with his chrome leather shoes polished to a shine, handsome and slicked up, like a poster. He rolled down onto the bench, crossed his legs, as if putting his new boots on show. And he immediately began some hollow discussion with her mother. He talked long and swaggered manifestly, and later, as if casually, added:

"I've come to ask your Onysia's hand..."

Her mother raised her head and said insultedly:

"Does one really bargain with parents nowadays? Onysia has her own head on her shoulders," and as if to emphasize her uninvolvedness in that which was going on in the house, she slowly strolled outside.

They both sat in the house in silence. The roosters crowed on the embroidery and from their silent singing there was a ringing in their ears.

"So, what do you say, Onysia," his voice fell with fear from afar.

"You haven't asked me anything."

"You know why I'm here," he gazed so entreatingly and guiltily, that her entire body filled with a listless longing.

"You haven't yet beaten a path to my gate, and you're already knocking at my heart," she shook off her languor.

"But you love me..."

"How do you know?" She mockingly raised her eyes.

"The whole village is talking about it..."

"But one person isn't saying it," Onysia threw the embroidery into a corner and didn't know what to do with her hands. Her dark eyes burned with anger.

It was as if he'd seen her for the first time.

"And you would shame me in front of the entire village?" he immediately realized the stupid regretability of his question.

— І ти сорочиш мене на все село? — зразу ж збагнув безглузду жалюгідність свого запитання.

— Який ти, Віктор! — не слова, а сльози текли з її вуст. — Іди звідси геть і можеш набрати на грядці скільки завгодно гарбузів. Хоч підводою приїжджай. — Ониська глумилася над своєю мукою. — Одного тобі мало, бери цілий віз і годуй ними свою пиху...

Він пішов згорбившись, ніби й справді ніс на своїх плечах підводу гарбузів.

Ониська ридала над вишиванням.

“Victor, you’re so...” Not words, but tears flowed from her lips. “Get away from here and take as many pumpkins as you wish and can from the garden. Drive up with a wagon.” Onysia scoffed at her torment. “One’s not enough for you, take a wagon-load and feed your insolence...”

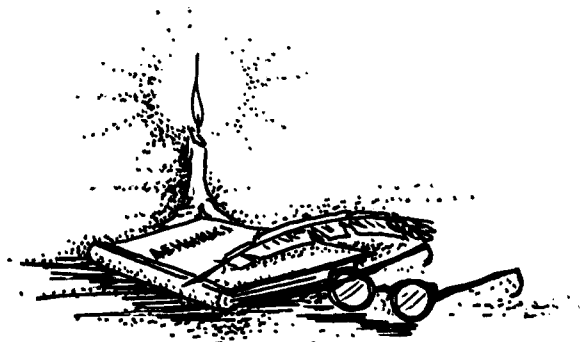
He walked away, hunched over, as if he really bore a wagonload of pumpkins on his back.

Onysia wept on her embroidery.

**"I KNOW OF NO COMPANION
MORE FAITHFUL,
MORE SINCERE THAN PAPER."**

-- from his diary

ОКРАЙЦІ ДУМОК

„Читати без дозволу чужі щоденники — Еверест підлости”.

(Невідомий афоризм простака Вілсона)

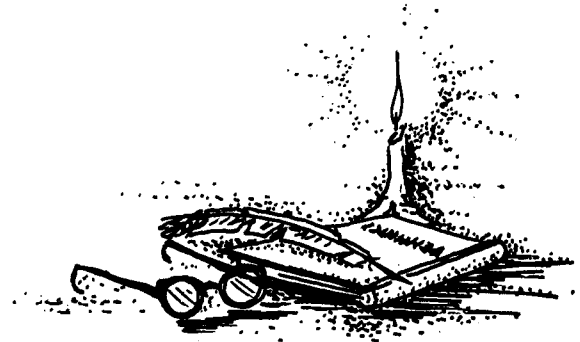
18.IX.1962.

Зачинаю цей щоденник не тому, що хочеться побавитися у великого. Мені потрібен друг, з яким я міг би ділитися геть усіма своїми сумнівами. Вірнішого і сердечнішого побратима, ніж папір, я не знаю.

Земля вже двадцять восьмий рік несе мене навколо сонця. Мало встиг я зробити за цей час гарного і доброго. Зате навчився мовчати і бути обережним, коли слід кричати. І найстрашніше — навчився бути нещирим.

Брехня — мабуть, моя професія. Талант брехуна у мене вроджений. Є три категорії брехунів: одні брешуть, щоб мати з цього моральну чи матеріальну вигоду, другі брешуть, аби брехати, а треті служать брехні як мистецтву. Вони, власне, вигадують або домищують логічні кінцівки до правди. Ці брехуни, з моєї брехунівської купини, видаються мені благородними. Вони — резерв літератури. Без них нудно було б жити, без них і правда стала б куцою та побутовою, нудною і дріб'язковою. Благородна брехня возвеличує правду.

THE EDGES OF THOUGHT

“To read others' diaries without permission — the Everest of baseness.” (Unknown aphorism of the simpleton Wilson).

18.IX.1962.

I am not starting this diary for want of playing at greatness. I need a friend, with whom I can share my doubts. I know of no companion more faithful, more sincere than paper.

The earth is carrying me around the sun for the twenty-eighth year now. I haven't done much of anything that's good or beautiful during all this time. Instead, I've learned to be silent and cautious when I should scream. And, most horrible of all, — I've learned to be insincere.

Lying — perhaps my profession. I was born with a talent for lying. There are three categories of liars: some lie to have a measure of material or moral comfort from it; others lie just for the sake of lying, and the third group serve lying as an art. It's they that make up, or dream up, logical extremities for truth. These liars, of all my horde of liars, seem noble to me. They are the “reserves” of literature. Without them it would be boring to live; without them truth itself would become mundane and petty, boring and trivial. Noble lying adds glory to truth.

Керуючись цим, я частіше всього вдавався до третьої брехні. Такі, як я, теж необхідні для літератури — ми своїми кволими думками угноїмо ґрунт, на якому виросте гігант. Прийдешній Тарас або Франко. Жду його, як віруючий прищестя Христового. Вірю, що мені пощастить почути радісну осанну на честь його приходу. Хай тільки не зневажає він нас, маленьких чорноробів поезії. Він виросте з нас.

Я міг би прислужитися літературі більше, якби природа не обділила мене слухом і очима. Я не бачу всіх відтінків і не чую всіх звуків. Музика — моя мука. Ніколи не доросту до того, щоб глибинно розуміти її. Ніколи я не побуваю на такому святі барв, з якого не повертається щасливий Сар'ян. Я не можу навіть посправжньому заздрити Сар'янам і Шостаковичам, бож неписьменний не може заздрити Льву Толстому. Він заздрить сусідові, який уміє розписатися.

19.IX.1962.

Діти часом несвідомо говорять видатні речі. Пригадую: рік тому ми з Олесем гуляли біля Казбетського ринку. Уздрівши пам'ятник деспота, він запитав мене:

— Тату, хто це?

— Сталін.

Одну мить він дивився на нього і ніби між іншими запитує:

— А чого він туди виліз?

Справді, Сталін не зійшов на п'єдестал, не люди поставили його, а він сам виліз — через віроломство, підлість, виліз криваво і зухвало, як і всі кати. Тепер цей тигр, що живився чоловічиною, здох би від люті,

Steering myself by this, more often than anything else, I fell in with the third type of lie. People like me are also indispensable for literature—with our sickly thoughts we fertilize the soil where a giant is to grow. Some future Taras or Franko.¹ I await him like a believer would the coming of Christ. I believe that I will have the luck to hear the joyous Hossana in honor of his arrival. May he only not insult us little journeymen of poetry. He will grow from out of us.

I could be of greater service to literature had nature not endowed me with hearing or sight. I do not see all the segments of reality, nor hear all the sounds, music is torment for me. I will never even visit that holiday of hues from which the happy Sarian never returns. I can't really envy the Sarians and Shostakoviches, for an illiterate can't be jealous of Leo Tolstoy.² He is jealous of his neighbor, who can scratch out a few measly words.

19.IX.1962,

Children sometimes make salient remarks unawares. I recall: a year ago Oles³ and I were fooling around by the Kazbet market, espying the monument of the despot, he questioned:

— "Daddy, who is that?"

— "Stalin."

He looked at him for a moment and almost casually asked:

— "Why did he climb up there?"

It's true, Stalin did not descend upon the pedestal; neither did the people put him there. He *climbed up* himself — through treachery, turpitude, he climbed up bloodily and in-

коли б дізнався, якою знахідкою для збирачів металолуому стали його бездарні лубкові пам'ятники.

Це страшно, коли прижиттєва слава і обожествлення стають посмертною ганьбою. Це взагалі не слава, а тільки іграшка, якою тішаються дорослі діти. Не розуміють цього тільки убогі душею і мозком.

27.IX.1962.

Сьогодні проїздом у наших Черкасах мелькнув В. Вперше я зустрівся з ним у 1958 році. Мабуть, у вересні, бо на другий день ми сиділи в кімнатці, яку він винаймав на площі Калініна, і ласували виноградом. Ми майже подружилися, але потім — розлука. Він зовсім забув про цю зустріч за чотири роки. Я — ні. На мене він ще тоді справив глибоке і сильне враження. Я повірив у нього з першого знайомства і, гадаю, не помилився.

Будьте прокляті ви, нікчемні гроші! Ви зробили мене рабом газети, і я не міг поїхати разом з Миколою до Канева. Давно в мене не було такої втрати, бо, по правді кажучи, нікого було втрачати.

8.X.1962.

Три дні і сто вражень. Вінграновський, П'янов, Коломієць і грішний аз вчинили кавалерійські наскоки на Кривий Ріг і Кіровоград. Хоч жодного разу не вдало-

solently just like all the tyrants do. Now this tiger that fed upon human flesh would die from anger, if he found out what a prize for scrap-metal collectors his cheap, dull monuments have become.

It's terrible when temporal glory and deification become posthumous shame. It isn't glory at all, but only a toy, with which grown-up children play. Only the poor in mind and spirit cannot understand this.

27.IX.1962.

Today V. appeared for a moment, passing through Cherkasy. I first met him in 1958. I think it was in September, because the next day we sat in the little room he'd rented on Kalinin Square, and regaled on grapes. We almost befriended each other, but then — separation. He completely forgot about that meeting in four years time. I didn't. He already made a deep and lasting impression on me then. I believed in him from our first acquaintance, and, I think, I was not mistaken.

Be damned, good-for-nothing money! You've made me a slave of the newspaper, and I couldn't go to Kaniv with Mykola.⁴ I haven't had such a loss for a long time, because, to tell the truth, there was no one to lose.

8.X.1962.

Three days and a hundred impressions, Vinhranovsky, Pianov, Kolomiyets,⁵ and my sinful self made cavalry attacks on Kryvyi Rih and Kirovohrad.⁶ Although there wasn't a chance to perform before a massive audience, I remain satisfied. Mykola — indisputably a tribune. The words in his poems crack from the passion and ideas. Alongside him you gain spiritual profundity.

We argued with Pianov about "Roses in Mourning."⁷ It seems to me that the Madonna created by artists, and the fundamentally religious Mother of God should not be

ся виступати перед численною аудиторією, я лишився задоволений. Микола — безперечно, трибун. Слова у його поезіях репаються від пристрасти і думок. Поруч з ним глибинієш душею.

З П'яновим сперечалися ми про «Троянди в траурі». Мені здається, що не можна плутати Мадонну, створену мистцями, і суто релігійну Матір Божу. Лицеміри в рясах прекрасного Ісуса і його Матір перетворили в насильників людської плоті і духу. Коли навіть найпрекрасніша легенда (а Ісуса і діву Марію я вважаю витворами унікальними) стала засобом духовного пригнічення, тоді вже про «дійових осіб» легенди я не можу судити безвідносно до того, що роблять бузувіри, прикриваючись їх іменами. Ніякі високоблагородні і високогуманні настанови будь-якого вчення не можуть прислужитися поступу, коли вони стають еталоном. Непорочна, пречиста діва варта захоплення, але, даруйте, — не наслідування. Зречення плотських радостей — протиприродне, а тому жорстоке і реакційне.

До того ж у «Трояндах в траурі» я зовсім не мав наміру «повалити богів». Я виступаю в них проти нової релігії, проти лицемірів, які не без успіху намагаються перетворити марксизм у релігію, в прокрустове ложе для науки, мистецтва і любови. Сумні приклади з кібернетикою, генетикою, бурхливе проростання поганок у літературі й живописі, вічні заклики до жертвування і безконечні обіцянки «раю на потім» — хіба це таке вже й далеке від трагедії Бруно і Галілея, псалмо- та іконописання, від монастирів і царства небесного?

Якщо марксизм не вистоїть перед шаленим наступом догматизму, він приречений стати релігією. Ніяке вчення не сміє монополізувати духовне життя людства. Все таки Айнштайн не був моїм політичним одноступнем, хоч і зробив відкриття, які потрясли науку.

confused. Cassocked hypocrites transformed the beautiful Jesus and His Mother into violators of the human body and soul. When even the most beautiful legend (and I consider Jesus and the Virgin Mary exceptional creations) has become a means for spiritual oppression, then I can no longer judge the “characters” of the legend without regard to that which the wild fanatics do, hiding behind their names. No highly noble and greatly humanitarian aims of any teachings can serve progress, when they become the reference standard. An immaculate virgin is worthy of awe, but, forgive me, — not of imitation. Denial of bodily pleasures is unnatural, and therefore savage and reactionary.⁸

Besides, in “Roses in Mourning” I had no intention of “toppling the gods.” In it I speak out against new religion, against hypocrites, who try in vain to transform Marxism into a religion, into a Procrustes bed for science, art, and love. Sad examples of cybernetics, genetics, the blistering germination of “toadstools” in literature and painting, incessant appeals for sacrifice and endless promises of “paradise for later” — are these so far removed from the tragedies of Bruno and Galileo,⁹ psalmody and iconography, from monasteries and the heavenly kingdom?

If Marxism does not withstand the wild onslaught of dogmatism, it is destined to become a religion. No teaching has the right to monopolize the spiritual life of mankind. Einstein was most assuredly not of my political line of thought, even though he did make discoveries that shook all science.

16.X.1962.

There is nothing more terrifying than unlimited power in the hands of a limited person.

At a meeting, the chairman of the collective farm from the Yaremko village screamed out of wrath and fatigue:

16.X.1962.

Немає нічого страшнішого за необмежену владу в руках обмеженої людини.

Голова колгоспу з Єременкового села кричав на зборах від безсилля і люті:

— Я вам зроблю новий 33-й рік!

Звичайно, ніхто навіть не подумав взяти за комір цього негідника. А цей же дурень однією своєю ідіотською фразою знищить наслідки роботи десятків розумних людей. Якби в наших вождів було більше глузду, ніж є, подібні крикуни милувалися б небом крізь ґрати.

21.X.1962.

До безтями ненавиджу казенну, патентовану, відгодовану мудрість. Якими б цитатами бездари не підпирали свою розумову стелю, вона однак занизька для нормальної людини. Як простір немислимий без руху, так поезія немислима без думки. Що то за простір, коли в ньому не можна рухатися? Яка то поезія, коли вона не мислить? Поезія — це прекрасна мудрість.

До чого змілів наш гумор, як зубожіла сатира! Стиляги, перекупки, вузькі штанчата і модні зачіски — чи варто серйозним людям тратити на це нікчемство не лише слова, а й нерви? А скільки вже назубоскалили з поганих літконсультантів! Я ніколи навіть не пробував писати ґрунтовні і глибокі відповіді на мілкі твори. В калюжі глибоко не пірнеш, будь ти хоч японським шукачем перлів.

Треба написати поему про Герострата. Це зараз дуже актуальне. Земля кишить Геростратами.

9.XI.1962.

Минули святки, і мені соромно згадувати свою вчорашню поведінку, я вів себе як покидьок — навіть об-

— I'll give you another 1933!¹⁰

Naturally, no one even considered taking this wretch by the collar. And this moron — with one of his idiotic phrases will destroy the results of the work of scores of intelligent people. If our rulers had a bit more sense than they do, similar noisemakers would feast their eyes on the sky through prison bars.

21.X.1962.

I despise bureaucratic, patented, fattened wisdom to the greatest degree of all. Whatever quotes the dullards use to prop their intellectual ceiling with, it's still too low for any normal person. Just as space is unthinkable without movement, so is poetry unthinkable without thought. What kind of space is it if you can't move in it? What sort of poetry — when it doesn't ponder? Poetry is a beautiful wisdom.

How shallow our humor has become, how impoverished is our satire! The fashion conscious, the black marketeers, narrow trousers, modern hairdos — is it worth it for serious folk to waste not only words, but nerves on this worthlessness. And, oh, how much we've mocked the literary consultants! I've never even tried to write well-founded and profound retorts to shallow works. You can't dive deep in a mud-puddle, even if you're a Japanese pearl diver.

Have to write a poem about Erostratos.¹¹ It's very relevant at the moment. The world is teeming with Erostratoses.

9.XI.1962.

The holidays are over and I'm ashamed to think about my behavior yesterday; I acted like some rirraff — even insulted people. It's too bad no one muddled my nose!

ражав людей. Як жаль, що ніхто не розквасив мені носа! Треба якось брати себе в руки і менше тельнякати язиком, а більше ворухити мозком.

Запізніле каяття завжди схоже на позерство. Але у мене немає іншого виходу. Треба вчитися бачити себе збоку.

21.VI.1963.

Майже півроку я не заглядав до цього зошита, хоч деякі події, що трапилися впродовж цих шести місяців, треба було б якось зафіксувати.

Ледве не задихнувся в пороховому диму ідеологічних баталій. Реалізм одержав чергову вікторію, не творами, правда, а адміністративними заходами.

Взагалі небезпека формалістичного безумства, здається, була позірною. Принаймні на Україні я не зустрів жодного уболівальника абстракціонізму чи якогось неофутуризму. Реальною залишилися, як і була, загроза формалістичного недоумства в літературі. Бо хіба не формалізм, коли сотні писарчуків за наперед заготовленими схемами обсмоктують десяток другий так званих вічних ідей — люби працю, поважай тата й маму, не дивись косо на сусідів? Формалізм починається там, де кінчається думка.

Якщо поет не приносить нових думок та емоцій — він формаліст. Як би не реклямував свою мниму належність до реалістів. Холуйським реалізм не може бути. Є реалізм, якому служив Шевченко, і є реалізм, що користується послугами Дмитерка. Різні речі! Не дмитерки спадкоємці літератури. Вони живуть з неї, а не для неї.

Навряд чи мені можна закинути формалізм, а не друкують нічого.

I've got to take hold of myself, wag the tongue less, and move the mind a little more.

Belated contrition is always close to hypocrisy. But I've got no other choice. Have to learn to view my own self from a distance.

21.VI.1963.

For almost half a year, I haven't looked into this notebook, though some events that occurred within these six months should be somehow affixed.

Almost suffocated in the gunsmoke of ideological warfare. Realism has achieved a successive victory, true, not by its creations, but through administrative wheeling and dealing.

The danger of formalistic¹² mindlessness, was on the whole only ostensible, it seems. At least in Ukraine I never met any bewailers of abstractism or neo-futurism. Formalistic inaneity has remained, as in the past, the real threat in literature. For what is it but formalism, when hundreds of hacks suck away at such so-called eternal, but in reality secondary ideals — love work, honor your father and mother, and don't give your neighbor the evil eye? Formalism begins where thought ends. If a poet doesn't bring new thoughts and emotions — he's a formalist. No matter how he advertises his supposed membership in the realist school. There can be no grovelling realism. There is the realism that Shevchenko served, and realism that enjoys the services of Dmyterko.¹³ All sorts of things! The Dmyterkos are not the heirs of literature. They live off her, not for her.

Hardly can I be accused of formalism, and yet they print nothing.

6.VII.1963.

I don't know whether it's native to everyone, or if it's only so with me. Often doubts destroy any sort of as-

6.VII.1963.

Не знаю, чи це кожному властиве, чи тільки зі мною таке буває. Часто сумніви нищать будь-яку впевненість в своїй мужності. Я не знаю, як триматимуся, коли посиплються на мою голову справжні випробування. Чи лишуся людиною, чи так засліпить не лише очі, а й розум? Втрата мужності це втрата людської гідності, котру я ставлю над усе. Навіть над самим життям. Але скільки людей — розумних і талановитих — рятували своє життя, поступаючися гідністю, і, власне, перетворювали його в нікому не потрібне животіння. Це — найстрашніше.

Минулої неділі ми були в Одесі, де місцеві твердобі натішили нас своїм ідіотським жахом: аби чого не сталося. Фактично нам заборонили виступати на Шевченківському вечорі. Виходить, Тараса дехто боїться досі. Обивателі від революції.

22.VII.1963.

Мабуть, почалося моє згасання. Фізично я майже безпорадний, хоч морально ще не зовсім виснажився. Думаючи про смерть, не почуваю ніякого страху. Можливо, це тому, що вона ще далеко? Дивна річ: я не хочу смерті, але й особливої жадібності до життя не маю. Десять років — для мене більше, ніж достатньо.

З іронією оглядаюся на пройдене: мені двадцять дев'ять скоро стукне, а що я зробив, чи бодай почав, значне? Не життя, а низка дрібних клопотів, дрібних невдач, дрібних розчарувань і дрібних успіхів!

Ні, не так я мріяв жити, як живу. Щасливий той, хто хоче мало від життя — він ніколи не розчаровується в ньому. Найпростіший і найкоротший шлях до так званого щастя — стати обивателем. Мозок, здатний породжувати мислі, не здатний зробити його власника щасливим.

surendness in my manhood. I don't know how I'll hold up, when real trials rain down on my head. Will I remain a human being, or will not only my eyes, but also my mind be blinded? The loss of manhood is a loss of human dignity, which I regard above all else. Even above life itself. But how many people — intelligent and talented — salvaged their lives, sacrificing dignity, and transformed them into useless vegetation. This is most frightening.

Last Sunday we were in Odessa, where the resident numbskulls entertained us with their idiotic fright: lest anything should happen. Actually, we were forbidden to appear on stage in the Shevchenko celebration. It seems that some still fear Taras today. Citizens of the revolution.

22.VII.1963.

I believe that my extinction has begun. Physically I'm almost helpless, though morally I'm not yet totally exhausted. I feel no fear in thinking of death. Maybe that's because it's still far off? Strange: I don't want death, but I've no special yearning for life either. Ten years — more than enough for me.

With irony I look back at what's past: twenty-nine is coming up on me, and what have I done, or begun at least, that's great. Not a life, but a string of petty troubles, petty failures, petty disappointments, and petty successes!

No, I didn't dream of living the way I do. Happy is he who wants little from life — it will never disillusion him. The straightest and shortest road to so-called happiness is to become a simple loyal citizen. The brain, capable of giving birth to thoughts, is incapable of making its owner happy.

3.IX.1963.

The summer, filled with physical and moral debility

3.IX.1963.

Літо, начинене фізичним і моральним безсиллям, — позаду. Осінь стала на поріг, і я з надією дивлюся в її ще прозорі очі. Убога, скупа осінь цього літа! Чого я дочекаюся від такої жebraчки? Вона ж вигодує навіть на шматку хліба.

Ціле літо я справді сидів на дикому острові. І якби не поїздка в Канів до „Жайворонка”, то й згадати нічого було б. У Каневі я познайомився також з художниками А. Г. і Г. З. Особливо легко вирізалось взаєморозуміння між мною та А. Г.

Друзі мої принишкли, про них не чути й слова. Друковані органи стали ще бездарнішими і зухвалішими: „Літературна Україна” каструє мою статтю, „Україна” знущається над віршами. Кожний лакей робить, що йому заманеться. Як тут світитися вдячністю, як не молитися щовечора й щоранку за тих, що подарували нам таку вольготність. До цього можна ще додати, що в квітні були зняті мої вірші у „Зміні”, зарізані(?) у „Жовтні”, потім надійшли гарбузи з „Дніпра” і „Вітчизни”.

Ай, ай, ай, весело! Всі ми під пресом.

Так воно треба задля прогресу.

5.IX.1963.

Вчора написав «Казку про Дурила». Написав одним подихом, хоч дещо було заготовлене раніше. Сьогодні казка ще подобається мені, жаль, що нікому її прочитати.

Тепер я став у Черкасах ще самотніший, бо немає і того колективу, що був у «Молоді Черкащини». Приятельські стежки між мною та Негодою і Оглоблином, можна сказати, позаростали буйним шпорішем. Одному з них я був потрібен, доки міг щось допомогти, другий

— is now behind us. Autumn's on the doorstep, and I look with hope into her yet transparent eyes. What a destitute, niggardly autumn this year! What can I expect from such a beggar? She'll feed us with a scrap of bread.

All summer I really stayed on a wild isle. And if not for the trip to Kaniv to the “Skylark,”¹⁴ there'd be nothing even to mention. In Kaniv I made the acquaintance of the artists A.H.¹⁵ and H.Z. A co-understanding carved itself out between myself and A.H. with special ease.

My friends have fallen silent, not a word can be heard of them. The organs of the press have grown more dullardly and impudent. *Literary Ukraine* castrates my article, *Ukraine* mistreats my poems. Every lackey does as he pleases. How can you shine with gratitude, how can you not pray every day and night for those who granted us such freedom? To this it may be added that in April my poems were removed from *Change*, slaughtered(?) in *October*, later rejection came from *Dnipro* and *Homeland*.

Oh what a joy! And we all are oppressed;

That's what it takes for this place to progress.

5.IX.1963.

Yesterday I wrote “The Tale of the Dullard.” Wrote it in one sitting, though some was prepared in advance. Today I still like the story. Too bad there's no one to read it to.

Now I've become even more lonesome in Cherkasy, for there's no collective body as there was in *Youth of Cherkasy*¹⁶. Social pathways between myself and Nehoda and Ohloblyn¹⁷ have grown over with wild grasses. I was something of need for one while I could still help somehow, the second has shown himself to be a simple weather-cock. I don't doubt that he'll deride me with the same fervor that he praised me with earlier. Why, he manifested this himself from several positions at many conferences.

But — he does help us.

виявився звичайнісіньким флюгером. Не сумніваюся, що він цькуватиме мене з таким же запалом, як раніше вихваляв. Та він це й сам продемонстрував з кількох трибун на різних нарадах.

Але — нам своє робить.

20.IX.1963.

Коли я говорю про „дикий острів” і свою самотність, то в цьому немає ніякісінької зневаги до людей. Те, що в Черкасах я майже не маю друзів, зовсім не означає, що я вважаю всіх нікчемами, не гідними моєї уваги і т.д. (це закидає мені дружина). Просто не зустрів я серед них духовної рідні, а дружба, як відомо, не може триматися лише на рацію.

Недавно познайомився з Б. Г.

Здається, я став писати гірше, ніж рік тому. Зледачили мозок і серце.

20.IX.1963.

When I speak of the “wild isle” and my solitude,¹⁸ there’s no disrespect whatsoever for people in it. The fact that in Cherkasy I have almost no friends does not at all mean that I find everyone worthless, undeserving of my attention, etc. (my wife accuses me of this). I simply haven’t found among them spiritual kindred, and friendship, as is evident, cannot survive on rational grounds alone.

Not long ago I met B.H.

It seems I’ve started writing worse than a year ago. My brain and heart have grown lazy.

¹ Taras Shevchenko, (1814-1861), hailed as the greatest Ukrainian poet. Ivan Franko, (1856-1916), poet, educator, publicist, holds the second place in Ukrainian literature.

² Martiros Sarian (1880-) Armenian painter.

Dymytri Shostakovich (1906-) Russian composer.

Leo Tolstoy (1828-1910) Russian writer.

³ Oles Symonenko, son of the author.

⁴ Mykola Vinhranovsky, film actor and poet.

⁵ Young poet friends of Symonenko.

⁶ Central Ukrainian industrial centers.

⁷ A poem by Symonenko.

⁸ Raised in a society where Christianity and any other organized religion are treated as enemies of mankind; it is no wonder that Symonenko lashes out so at the Church. However, in spite of the Bolshevik’s efforts at destroying all religious feeling, Symonenko is seen to have been developing his own personal relationship with God, as is evidenced by a few religiously inclined passages in his works.

⁹ Giordano Bruno (1548?-1600) Italian philosopher. Galileo Galilei (1564-1642), Italian astronomer and physicist. Both were shamed by the Church for their ideas.

¹⁰ This refers to the artificial famine of 1933, in which the Bolsheviks deliberately starved some seven million Ukrainian peasants to death by taking away all their food.

¹¹ Erostratos was a Greek “nobody” who wanted to go down in history. He achieved this goal by deliberately burning down the

Ephesian Temple to Artemis in the fourth century before Christ.

¹² Formalism in literature can be explained as any leaning towards idealism without concrete foundations. Abstract or subjective forms have no place in the supposedly realistic realm of Soviet arts.

¹³ Dmyterko is a Soviet Ukrainian writer who adheres to the rigid functionalistic formulae set down by the "social-realists." His writings are without feeling and, therefore, rather insipid.

¹⁴ The "Skylark" is Taras Shevchenko, whose grave is in Kaniv.

¹⁵ A.H. may possibly be Alla Horska, dissident Ukrainian painter, murdered by the K.G.B. in 1970.

¹⁶ *Youth of Cherkasy* is a newspaper where Symonenko worked for a while. Cherkasy is the city in which Symonenko lived. The same word is used for the surrounding region in central Ukraine. The name of the newspaper refers to the region.

¹⁷ Two colleagues of the poet, from the *Youth of Cherkasy* staff.

¹⁸ See the poem "Solitude." This is the work Symonenko is referring to.

VASYL SYMONENKO is the man responsible for the national re-awakening of Ukraine in the 1960's-1970's, for with his poems he has incited many of the young Ukrainian dissidents to act. He is, perhaps, the greatest Ukrainian poet of the twentieth century, with a subtle lyric style and a powerful political and social verse.

Symonenko was born on January 8, 1935. His youth, spent in the village of Biyevtsi of the Poltava region, brought him close to the land, to the country folk and to his native Ukraine.

Completing his secondary education in 1952 with a gold medal, the poet studied journalism at the Taras Shevchenko Kiev State University and upon graduation in 1957, began publishing his articles, poems and translations of Hungarian works in several papers of the city of Cherkasy. He mentioned his work at *Youth of Cherkasy* in his diary. *Cherkasian Truth* was another newspaper where the young Symonenko worked.

Although he began writing poetry during his university days, Vasyly Symonenko waited until 1962 to publish his first book of verse, *Silence and Thunder*. Three posthumous collections, *Earthly Gravity*, *The Shore of Expectations*, and *Poetry* were released in 1963, 1965, and 1966, respectively. Only *The Shore of Expectations*, published in New York by Prolog, Inc., contained those poems banned in the Soviet Union. Of these works, "Necrology for an Ear of Corn...", "Solitude", "I", "The Trial", "The Flight", and "Chorus of Elders..." have been translated and appear in this collection. It is *The Shore of Expectations* that was the major source for the selection and translation of those of Symonenko's works found in *Granite Obelisks*. In 1965, a book of his short stories was published under the title *Wine from Roses*.

The Soviet government has a way of "transforming" poems through its censors. Three of those known to have been "metamorphosed" in the copyright office, "Granite Obelisks," "Maybe That's the Way", and "Filial" are included in this book as translations of the *original versions*. They have been published as poems of Soviet ideology by the Russian government in their distorted forms.

Symonenko died on December 13, 1963 at the age of 28. The most reliable of sources indicate, that he was murdered by the K.G.B., the Soviet secret police. The method cited — injection of the leukemia virus. He left in this world his wife, Liudmyla, and their son, Oles.

Symonenko's widowed mother was supposed to have written a letter attacking those who would use her son's works against the Soviet Union. This letter appeared in an article of the same theme by Mykola Nehoda, (who was mentioned in the diary) dated April 5, 1965. There is no doubt as to its fabrication by the regime.

ANDRIY MARIA FREISHYN-CHIROVSKY is a student at the Ukrainian Catholic University in Rome, Italy. Born in 1956, he was raised in the area of Newark, N.J., where he attended elementary school at the parish of St. John the Baptist. Here also, he graduated from the Ridna Shkola Ukrainian Studies School and from Seton Hall Prep., where he was valedictorian, and received recognition in 1974 as a National Merit Scholar, and a John Jay National Scholar. He works with children in the Ukrainian scouting organization, Plast, where he belongs to the "Chervona Kalyna" fraternity.

Chirovsky writes in both Ukrainian and English, and hopes to publish a book of literary sketches in the Ukrainian language. He writes lyrics and, occasionally, some music. For some time the writer-announcer of a radio series, he has gained some proficiency in this journalistic field.

The translator's parents are Iwanna and Nicholas. His father, a professor at Seton Hall University, where Mrs. Fr.-Chirovsky works in the library, is the author of many books on history and economics. Fr.-Chirovsky's brothers are: Lev, 26, a physicist; George, 22 a medical student; and John, 11, a pupil of grammar school.

MOTRYA CHODNOWSKA studies architecture at The Cooper Union for the Advancement of Science and Art in New York City. A classmate of the translator from St. John the Baptist Ukrainian Catholic School, she is also a counselor for young scouts in Plast and a graduate of the Ridna Shkola Ukrainian Studies School. This young artist finished her secondary education at Archbishop Walsh High School and graduated from the Ukrainian Musical Institute. She illustrates *Yunak magazine* and *Ridna Shkola Notes*.

Printing Shop Supervisor: Anatole Domaratzky.
Linotypists and Imposers: Janusz Mazurkiewicz,
Jaroslaw Sydoriak. Printer: Roman Padkowsky.
Printed by Svoboda Press, 81-83 Grand Street,
Jersey City, N. J. 07303. Printing: 1,000 copies.
U.S.A., 1975.